

3

JUNI 2018

SAMENKERK

Bisdome-
bedevaart

Assisi

06

**Ontmoet een
missiegezin**

28

**Mee naar het
Heilig Land?**

31

uitgave van het bisdom Haarlem-Amsterdam

SK

3

JUNI 2018

SAMENKERK

In dit nummer

Bisdombedevaart naar Assisi

6

Begin mei was de grote bisdombedevaart naar Assisi, het thuisland van de H.H. Franciscus en Clara. In deze editie van *SamenKerk* een mooi verslag en foto's van deze reis. Wilt u meer lezen en zien? Kijk dan op de website van het bisdom.

Vrijwilligers actief

10

Zonder vrijwilligers geen geloofsgemeenschap. Onmisbaar zijn ze en ze verrichten vele taken, zoals een koster en de werkgroep kerkbeheer.

Colofon

SamenKerk is het magazine van het Bisdom Haarlem-Amsterdam en verschijnt zes keer per jaar. Nummer 3 • Jaargang 43
De volgende uitgave verschijnt op 2 augustus 2018.

Redactie

Eric Fennis (hoofdredactie ad interim), Eric van Teijlingen (eindredactie), Edith van Kuijck, Maurice Lagemaat, Jan-Jaap van Peperstraten, Jim Schilder, Petra Vermeer

Medewerkers

Anneke van Assema, Leo Fijen, Coen van Loon, Hein Jan van Ogtrop, Marcel Poorthuis, Jeroen de Wit

Redactieadres

SamenKerk • Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
Telefoon • 023-5112600 Fax • 023-5112629
IBAN • NL86 ABNA 0230 8523 19
E-mail • samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Abonnement

Abonnementenadministratie • 023-5112600.
Zes nummers *SamenKerk* • € 30,- per jaar
Zes nummers *SamenKerk* in het buitenland € 36,- per jaar

Advertenties

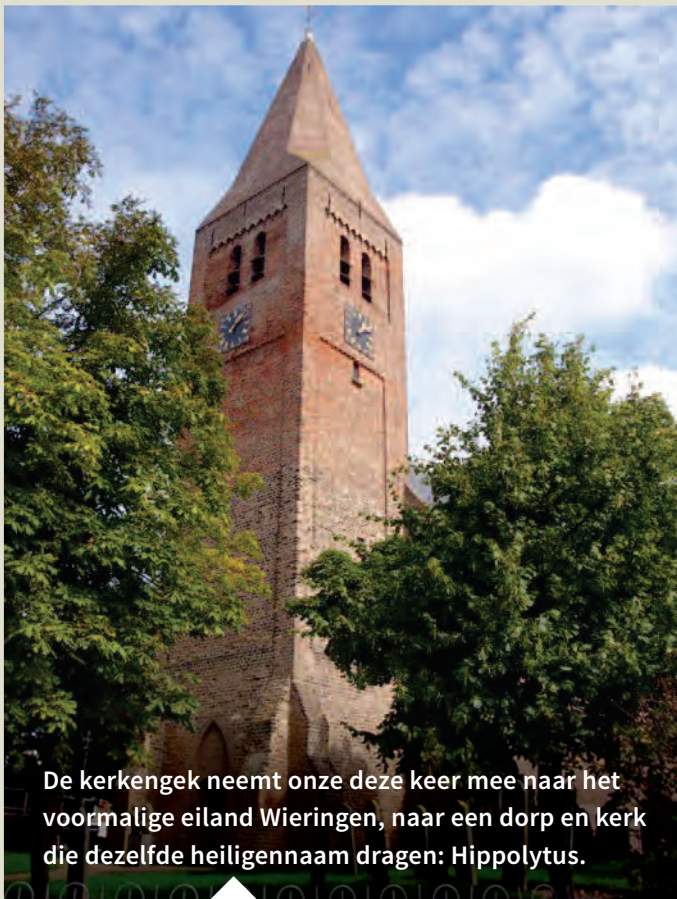
Borgerpark Media
Postbus 8027, 6060 AA Posterholt
Telefoon • 0475-711362
E-mail • info@borgerparkmedia.nl
www.borgerparkmedia.nl

Grafisch ontwerp / technische realisatie

Impulsar Strategy & Design • www.impulsar.nl
Vanderperk Groep • www.vanderperk.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen; verantwoordelijken kunnen reageren via het redactieadres.

Foto voorpagina: Jochem Oor

De kerkengrek neemt onze deze keer mee naar het voormalige eiland Wieringen, naar een dorp en kerk die dezelfde heiligennaam dragen: Hippolytus.

Ontmoet het missiegezin Radaelli-Papa

28

Op 5 mei was er in Rome een bijeenkomst van de Neocatechumenale weg met paus Franciscus vanwege het 50-jarige jubileum van de Weg in Rome. In allerlei delen van de wereld, ook in ons bisdom, leven zogeheten missiegezinnen. Wat zijn dat? En wat doen ze? Op bezoek bij Giuseppe Radaelli en Noemi Papa.

Kerkengrek

14

Dat kan, zegt paus Franciscus in *Gaudete et exultate*. Heiligheid is geen zaak van een paar uitgelezen enkelingen, maar iets wat iedereen kan nastreven. De Nederlandse vertaling is nog onderweg, daarom in *SamenKerk* alvast een toelichting.

Zelf ook heilig worden?

12

En verder

- 4 Woord van de Bisschop
- 17 Parels uit de schattengrot
- 18 Kort nieuws
- 20 Inspiratie
- 22 Communie voor gemengd gehuwden?
- 25 Leo Fijen
- 26 Heiloo
- 30 Puzzel
- 31 Bedevaart: het Heilige Land
- 33 Uit de kroniek
- 34 God is jong
- 36 Van Onderop
- 38 Personalialia

De toekomst van de wereld en van onszelf

M

Maar dat is er ook. De Bijbel beschrijft de geschiedenis niet in termen van politiek en economie, of van wetenschap en techniek, maar uitsluitend in termen van goed en kwaad. Het begint met de zondeval van de mens, en eindigt met de wederkomst van Christus en de definitieve overwinning van het licht over de duisternis.

Nieuwe hemel nieuwe aarde

In Bijbels perspectief wordt de geschiedenis van de mens niet getekend door een geleidelijke ontwikkeling van de wereld naar een soort paradijs, maar door een groei en worsteling van goed en kwaad, tarwe en onkruid, tot het einde toe. Jezus zelf spreekt er vaker over. Naarmate het einde nabij komt, voorzegt Hij, zal juist de worsteling tussen licht en duisternis scherper worden; zich enerzijds manifesteren in een sterkere werking van de Geest, maar anderzijds ook in toename van verwording, rampen en oorlog. En als goed en kwaad beide hun wasdom bereikt hebben, zal Hij terugkomen om de geschiedenis te beëindigen en te voleinden. Het is nodig ons dat weer te realiseren. Zonder dat perspectief kan een mens de moed verliezen bij alle ellende in de wereld, en denken: het wordt nooit wat met de mensheid. Het is niet waar. Het kwaad zal er altijd zijn, maar dat hoeft ons niet te ontmoedigen. Onze taak is het niet om die volmaakte wereld van liefde en vrede te scheppen, maar alleen om tarwe te zijn,

We leven in een fascinerende, maar ook angstige tijd. Hoe kijken we naar de toekomst? Sommigen kijken vooral naar politiek en economie. Anderen denken vooral in termen van wetenschap en techniek, en zien in een sciencefictionscenario al een toekomstige wereld vol robots, en mensen reizen tussen de sterren. Weinigen zien de toekomst in Bijbels perspectief.

en tarwe te planten. En niets daarvan zal verloren gaan. Ooit zal de Heer komen en alles opnemen wat mensen van alle tijden hebben gedaan, gebeden, en geleden omwille van gerechtigheid, waarheid en liefde, en dat maken tot bouwstenen van een nieuwe hemel en nieuwe aarde. Johannes zag het al in een visioen: "Ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. De eerste hemel en de eerste aarde waren verdwenen en de zee bestond niet meer. En ik zag de heilige Stad, het nieuwe Jeruzalem, van God uit de hemel neerdalen... en Hij, God met hen, zal hun God zijn. Hij zal alle tranen van hun ogen afwissen en de dood zal niet meer zijn. Geen rouw, geen geweend, geen smart zal er zijn, want al het oude is dan voorbij."

Leven over de dood heen

Dat is de basis van onze christelijke hoop. Alles moet sterven om nieuw te kunnen verrijzen. Als de graankorrel niet in de aarde valt en sterft, kan hij geen vrucht dragen, leert Jezus. Het geldt voor de wereld, maar ook voor ons zelf, voor ons lichaam en voor onze ziel. Ook wij gaan niet in toenemende kracht en schoonheid over in onsterfelijkheid. Integendeel, we worden ouder, takelen soms fors af en gaan dan dood. Maar alleen dat is de weg naar opstanding en nieuw leven. Paulus is er heel duidelijk in. "Een natuurlijk lichaam wordt gezaaid, een geestelijk lichaam verrijst", schrijft hij, "Wat gezaaid wordt in vergankelijkheid, verrijst in onvergankelijkheid." Als je dit Bijbels perspectief niet hebt dan zijn aftakeling en dood een treurig schouwspel, dat eindigt in het niets. Dan is er ook nergens zin en betekenis. Maar als je kijkt met de ogen van het geloof, dan zie je meer en dieper. Ook geest en ziel zijn onderworpen aan ditzelfde principe. De toneelschrijver Harry Pollock schreef ooit: "Mensen zijn net als auto's, ze komen alleen vooruit door een reeks ontploffingen." Ook het leven van onze ziel is geen

mooie rechte lijn. We weten het wel. Ieder krijgt z'n eigen kruis te dragen. Alleen zo groeit de ziel. Ook in ons hart worstelen licht en duisternis tot het einde toe.

Onze eeuwige bestemming

Het leven is een reis, en onze bestemming eeuwig leven en geluk bij God. We zijn onderweg door dit leven om innerlijk te groeien, te rijpen, en eens onze eeuwige woning te betrekken, die God al voor ons bereid heeft. Als je dit beseft, krijgt alles in het leven een andere betekenis. Ook pijn en verdriet zijn dan niet zinloos, maar meer dan wat ook dingen die je ziel vormen. De Heer gebruikt het zoals een beeldhouwer uit het hardste marmer nog wel een mooie Christuskop weet te maken. We worden door het leven gevormd, om de volheid van ons menszijn te bereiken. Alles wat je in zijn handen legt, elke pijn, elk verdriet, elke traan, zet Hij om in zegen,

voor jezelf en voor anderen. Het is nodig dit te weten. Als je op weg bent, maar niet weet waar naar toe, sla je gemakkelijk dwaalwegen in, of tuimel je in een ravijn. Of je leven komt ergens uit waar je niet wilt zijn. Alleen het geloof vertelt ons wie we werkelijk zijn. De wetenschap kan dat niet. Het kan ons veel vertellen over het hoe van de dingen, maar niets over het waarom. Daarvoor is ons de Schrift gegeven. Deze vertelt ons wie we zijn: geboren uit liefde, kinderen van God, geschapen voor de eeuwigheid. De Schrift vertelt ons ook waar het echte geluk ligt. Niet in geld, goed, macht of succes, maar alleen in de liefde en de band met God. Zo zijn we tenslotte geschapen. Augustinus zegt het zo mooi: "Onrustig is ons hart, totdat het rust vindt in God." God is de bron van alle licht, leven en liefde. Los van de bron verliest een mens zichzelf, verdwaalt en loopt z'n eeuwige bestemming mis.

Het perspectief van het geloof helpt ons ook om meer begripvol met anderen om te gaan. Ook de ander is kind van God, gaat door dezelfde worsteling, wordt evenzeer beproefd, maakt ook fouten of valt. Maar God blijft ieder

mens tot z'n laatste ademtocht zoeken, en vraagt ons om hem daarbij te helpen. Er zijn zoveel mensen in nood, materieel en geestelijk. We kunnen niet meer geloofwaardig zijn als christenen als we de nood van zovelen in deze wereld niet ook tot de onze maken. Geloof is tenslotte niet allereerst iets van het gevoel, of van het verstand, maar van de wil. Het stelt ons dan ook primair de vraag: wil je voor God en voor de ander leven? Of wil je Hem liever niet in je leven? De mens is een vrij wezen. "Wat een mens verlangt, wordt hem gegeven",

zegt de Schrift. Wat wil je ten diepste? Waar ligt je hart? Wat we zijn van binnen, dat blijft door de dood heen, en zal in die andere wereld vorm aannemen. Ieder weet van zichzelf wel hoe dat er dan uit zal zien. Wie er niet helemaal gerust op is, voor hem/haar is de Blijde Boodschap. Daarvoor is Jezus gekomen, om je ziel te genezen en je zonden uit te wissen. Daarvoor is er ook een Kerk. Geen vervelend instituut dat van alles van je wil, maar een hulp op weg naar het beloofde land. In de gemeenschap van de Kerk vinden we de unieke ontmoeting met Christus, in het gebed voor elkaar, in zijn Woord, en in de Sacramenten die ons sterken naar ziel, geest en lichaam. Gebruik ze zolang het nog kan. ■

Bisschop Jozef Marianus Punt

Een pelgrimage naar

Assisi

ASSISI 2018

**BEDEVAART
BISDOM HAARLEM-
AMSTERDAM**

In de eerste week van mei was de grote bisdombedevoort naar Assisi. In totaal namen er zo'n vierhonderd pelgrims aan deel, onder wie honderd leden van het kathedrale koor Sint Bavo. Zeventig pelgrims reisden met de touringcar naar Assisi. Diaken Coen van Loon, werkzaam in Amsterdam, doet verslag van deze bedevaart.

R

eizen toen en nu blijft een fenomeen. Het jaar 1219 bracht Franciscus door in het Heilig Land, totdat hem het bericht bereikte dat er in Marokko vijf van zijn broeders waren vermoord. Hoe ging dat in zijn werk? Een broeder moet uit

Marokko vertrokken zijn om de orde op de hoogte te brengen. Ging hij eerst naar Assisi? Lopend via Spanje en Frankrijk? Of met de boot naar Sicilië en dan naar boven? Het klinkt als een geweldige onderneming, maar kennelijk was reizen in die tijd vanzelfsprekend. Voor mij, in deze tijd, moet reizen snel gaan. Het vliegtuig zat echter vol, dus het werd de bus. Achteraf gezien: een verademing! Je leert elkaar snel kennen en groeit er op de heenreis samen naar toe. Op de terugweg vierden we de eucharistie in een oude kerk in het mooie centrum van Bologna. En de dag daarna in de Sint-Kunibertkerk aan de oever van de Rijn in Keulen.

Eerste dag in Assisi

In het bos van Portiuncula, aan de voet van de heuvel, waar Assisi op ligt, woonden Franciscus en zijn broeders; later zou hij er ook sterven. Inmiddels is dat bos het dorp Maria degli Angeli geworden en boven het kleine kerkje is een grote basiliek gebouwd. Een groot deel van de pelgrims waren in drie hotels in dit dorp ondergebracht. Elke groep had een eigen programma; je zag elkaar bij de vier gezamenlijke vieringen. De eerste dag liep uit onze groep een twintigtal gezellen naar Assisi. In een prachtig klaprozeveld onder olijfbomen werden vele foto's gemaakt. Meer naar rechts ligt het kerkje San Damiano, waar Franciscus in 1205 zijn roeping ontving en waar, enige tijd later, Clara 42 jaar lang gewoond heeft (zij werd de eerste vrouw die een kerkelijk goedgekeurde regel schreef). Op 4 oktober 1226 liep hier ongeveer over dezelfde weg de begrafenisstoet van Franciscus. Die boog af naar San Damiano en zette daar

Elke groep had een eigen programma; je zag elkaar bij de gezamenlijke vieringen

de baar neer, opdat Clara en haar zusters van *il poverello*, de kleine arme, afscheid konden nemen.

Eenmaal boven in Assisi aangekomen na onze wandeling vonden wij de rest van onze groep en ging het programma verder. Een druk programma! In de loop van de dagen hebben wij een tiental plaatsen bezocht die behoorlijk uit elkaar lagen. Ieder voor zich waren zij een nieuw puzzelstukje in ons beeld van Franciscus.

Gezamenlijke viermomenten

Er waren in het bedevaartprogramma vier momenten gezamenlijk met de hele groep. De eucharistievieringen met onze bisschoppen waren indrukwekkend. Vooral die in de onderkerk van de Franciscusbasiliek maakte indruk op mij. De Avond van barmhartigheid, voorbereid door de jongeren, was een viering met uitstelling van het Allerheiligste, stilte, tekst en zang. De Dodenherdenking op 4 mei, in aanwezigheid van prins Jaime Bourbon de Parme, ambassadeur bij het Vaticaan (zie *SamenKerk*

Hoe geweldig klonk het kathedrale koor in al die grootse kerken!

2017 nr. 6), had weer een geheel eigen karakter. Na afloop hoorde je hoezeer de vieringen de mensen geraakt hadden. En wat mogen wij trots zijn op het kathedrale koor. Hoe geweldig klonk hun zang in al die grootse kerken!

Laatste dag in Assisi

Franciscus en zijn broeders trokken zich veel terug in kluisenarijen. De week eindigde voor ons in één daarvan. Vandaar liepen wij, door de ruige natuur, terug naar Assisi. In stilte. Met de vraag die Corina ons gaf: “Waartoe heeft Hij mij geroepen?” Op tijd kwamen wij aan in de San Francesco voor de Dodenherdenking.

Veel in de bus gezeten, ja. Maar ook dichterbij deze *poverello* gekomen, deze kunstenaar van God. Het was een heerlijke ervaring! ■

Coen van Loon

Foto's: Wim Koopman

Wat ik DOE...

Elke parochie draait op vrijwilligers. Deze toegewijde groep mensen zet zich vele uren in voor het reilen en zeilen van de geloofsgemeenschap. In zeer diverse taken: van koster tot lector, van communicatiegroep tot parochiebestuurder. SamenKerk reist door het bisdom en vraagt: wat is uw taak in de parochie?

Eric van Teijlingen

Kerkbeheer, een hele klus...

Midden in het oude centrum van Purmerend staat een mooie koepelkerk. In 1851 gebouwd als godshuis voor de Hervormde Gemeente, maar sinds het eind van de jaren negentig van de vorige eeuw het kerkgebouw van de katholieke parochie. Een rijksmonument bovendien. Een dergelijk gebouw vraagt veel onderhoud waar een werkgroep van zes vrijwilligers verantwoordelijk voor is. Harry Brinkman coördineert het (technisch) kerkbeheer. "Als werkgroep doen wij het klein onderhoud. Wat kunnen we zelf schilderen, ophangen of aanpassen. Zo hebben we de sacramentskapel opnieuw ingericht. We hebben er het tabernakel van het voormalige katholieke ziekenhuis geplaatst. Ook coördineren we de schoonmaak van het gebouw. Voor het groot onderhoud werken we samen met Monumentzorg en een extern bureau." Enthousiast laat Brinkman 'zijn' kerk zien. Als voormalig wethouder

De koster is er als eerste en als laatste

Voor deze vrijwilligerstaak geldt bij uitstek het Bijbelse gezegde: De eersten zullen de laatsten zijn. De koster van de kerk is vaak als eerste aanwezig op de zaterdagavond of zondagmorgen, bij een uitvaart/huwelijk of bij andere doorde-weekse vieringen. Hij opent de kerk, doet de lichten aan, en in de winter de verwarming, zet alle spullen klaar. Een koster brengt alles in gereedheid. En na afloop ruimt de koster alles weer op en sluit alles weer af. Daarnaast is de koster degene die de devotiekaarsen, de hosties en de miswijn beheert en bestelt. Henk Greuter is een van de drie koster van de kerk in Monnickendam. Hij doet deze taak nu zo'n achttien jaar. "En met veel plezier, ik vind het leuk om te doen. Ik besteed er zo'n zestien uren per week aan. Uiteraard op de zondagmorgen. 's Maandags ruim ik op, bijvoorbeeld de kaarsstompjes van de zondag

**Parochie H. Franciscus
Kerkgebouw H.H.
Nicolaas en Antonius
Monnickendam
Herman Greuter (74)
Koster**

Foto: Eric van Teijlingen

Foto: Eric van Teijlingen

bij het Mariabeeld. Ik ben meestal ruim een uur van tevoren aanwezig. In de winter nog eerder vanwege de kachel." Een koster is voor de gelovigen en anderen vaak een aanspreekpunt. Ook voor de pastor. Vaak beheert een koster de sleutels van het kerkgebouw. "Je bent er iedere week en je kent de mensen en het kerkgebouw en mijn samenwerking met onze diaken is intensief", aldus Greuter. "Mijn kosterschap maakt mij zeker betrokken bij de geloofsgemeenschap."

Een aantal jaar terug organiseerde het bisdom zogeheten kosterdagen. "Ja, ik heb een van die dagen bezocht, samen met mijn twee kostercollega's. Dat was een leuke en leerzame dag. Ik vond het interessant." Het meeste wat een koster doet, gebeurt achter de schermen. Voor iedere viering zijn er kosterwerkzaamheden. Denk alleen maar aan de juiste liturgische kleur bij een zondag. Greuter: "En als er een uitvaart is worden alle kleden vervangen door paarse." Als koster ben je eigenlijk nooit helemaal klaar. Je bent altijd bezig. Dat maakt zelfs indruk op Greuters driejarige kleinzoon, die bij iedere kerk die hij ziet, zegt: 'Opa z'n kerk'. ■

bij de Gemeente Purmerend was hij mede verantwoordelijk dat de katholieken hun te grote kerkgebouw aan de Kerkstraat hebben verlaten en hun intrek namen in dit gebouw. "Die katholieke kerk is nu het theater van Purmerend."

**Parochie Maria,
Moeder van God
Kerkgebouw
H.H. Nicolaas en
Catharina/H. Paulus
Purmerend
Harry Brinkman (67)
kerkbeheer**

Een paar jaar geleden werden nieuwe plannen gemaakt voor klein en groot onderhoud van dit koepelgebouw. Met hulp van de oecumenische stichting Bim-Bam, die het onderhoud van kerkgebouwen in Purmerend subsidieert met de opbrengsten van het ophalen van oude kle-

ding, werden diverse voorzieningen aangebracht en verbeterd. Brinkman: "Denk aan nieuwe stoelen en vergadertafels, ledverlichting in de hele kerk, een nieuwe geluidsinstallatie, een videosysteem enzovoort. Deze hele klus is geklaard maar we blijven als vrijwilligersgroep actief bezig om ons kerkgebouw in optima forma te houden. We houden zo'n beetje iedere maand een klusjesdag of -avond.

En eens per jaar een gezellig avondje. Ook belangrijk." Brinkman heeft duidelijk zijn hart verloren aan het gebouw. Helpt deze taak hem bij zijn geloof? "Ik ben van de categorie dat je je geloof moet leven. Niet alleen in de kerk belijden, maar eveneens in het dagelijks leven doen. Daarom mijn inzet als vrijwilliger, wat ik graag doe voor de Kerk." ■

Heiligheid

de weg naar vreugde

Gaudete et exultate over de roeping tot heiligheid in de wereld van vandaag.

Op 19 maart jl. heeft paus Franciscus zijn nieuwste schrijven *Gaudete et exultate* (Verheugt u en juicht) uitgebracht. In deze opgewekte brief laat de paus ons zien hoe wij paden naar God kunnen gaan, en daarmee het doel van ons leven – een gelukkige vereniging met God – kunnen bereiken. De tekst, ongeveer veertig pagina's lang, kan worden geraadpleegd op de website van het Vaticaan in meerdere grote talen; aan een Nederlandse vertaling wordt nog gewerkt.

De paus wil ons in zijn brief in eenvoudige taal uitleggen dat heiligheid geen zaak is van een paar uitgelezen enkelingen die tot grote spirituele hoogten komen, maar iets wat iedereen kan nastreven. Elke christen is dus geroepen om als deel van het Volk van God de weg van heiligheid te gaan.

De weg van elke christen is uniek: wát wij moeten doen om heilig te worden is iets dat moet worden onderscheiden – dat wil zeggen: moet worden gevonden na een proces van stilte en gebed, door te overwegen wat Gods wil voor ons leven is. Heiligheid kan nooit een kwestie zijn van het imiteren van anderen.

Als die weg eenmaal gevonden is, mogen wij hem stap voor stap gaan. Heiligdom is een missie die een leven lang duurt. Ook heiligen zijn niet altijd perfect maar zij weten wél het levende voorbeeld van Jezus Christus stukje bij beetje te integreren in hun leven. Op deze

manier kunnen zij getuigen van wie Jezus Christus is en wat Hij in hun leven volbracht heeft. Elke christen mag zijn of haar leven dus ook beleven als een missie van God. Wij als gelovigen krijgen een opdracht mee die enkel wij kunnen vervullen.

De heiligheid waartoe wij geroepen zijn, moet ook verankerd zijn in ons geestelijke leven. Als wij ons laten leiden door emoties als angst of trots helpt ons dat niet op weg naar de heiligheid (zie paragraaf 28). Integendeel, het pad van heiligheid gaan zal ons energie, vitaliteit en vreugde

intellectueel, en geen relatie meer heeft tot de lichamelijke en geestelijke nood van onze naaste, en het pelagianisme, waarmee de paus een geloofsopvatting bedoelt die alles verwacht van de menselijke wil, en geen oog meer heeft voor Gods genade. Dergelijke opvattingen zijn uiteindelijk pogingen van mensen om zich af te sluiten voor Gods liefde, die altijd groter is dan wat wij kunnen bedenken of willen.

Gaudete et exsultate is soms wat confronterend maar absoluut verrijkend

Zaligsprekingen

Vervolgens schrijft de paus over de zaligsprekingen (zie Matteüs 5,1-16 - red.) en wijst hij er op dat het Griekse woord voor 'zalig' ook 'gelukkig' betekent. Wie de zaligsprekingen wil leven is geroepen tot geluk. Hij schrijft op elke zaligspreking een kort commentaar en legt ons uit dat heiligheid uiteindelijk zó samen-

gevat kan worden, dat leven naar de zaligsprekingen betekent: opstaan voor de vreugdevolle verrassingen die de Heer voor ons in petto heeft.

Leven naar de zaligsprekingen doe je niet in je eentje maar in gemeenschap met elkaar, en in gemeenschap met God, wiens aanwezigheid wij zoeken in de sacramenten en in constant gebed. Het gebed is immers niet alleen spreken met God maar ook een leerschool van luisteren en opstaan voor God en voor elkaar.

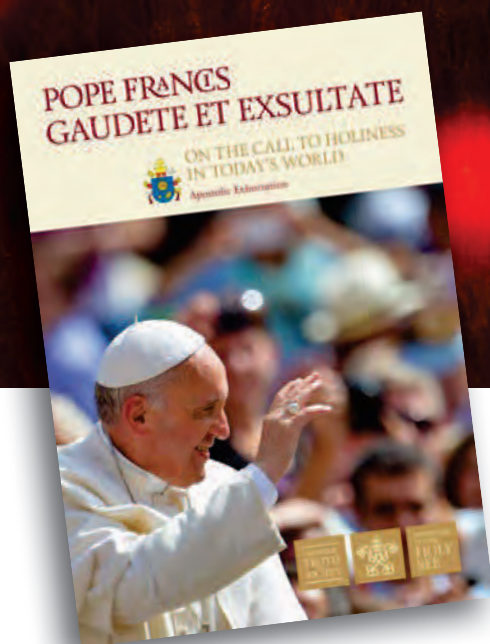
De geestelijke strijd

De paus schrijft tenslotte over de onderscheiding en de geestelijke strijd. Deze laatste wordt gevoerd tegen de Verleider, die ons van het pad van God af wil houden. We moeten dus alert zijn op verleidingen die ons van het pad van de zaligsprekingen af wil brengen.

De paus sluit zijn brief af zoals hij hem opende: met een roep om aandacht voor de onderscheiding, de kunst te ontdekken of ingeven van God, van de wereld of van de Verleider komen. Deze waarborg voor ons geestelijk leven - die centraal staat in de spiritualiteit van de jezuïetenorde, waar paus Franciscus bij hoort - is uiteindelijk niet meer dan de kunst van het luisteren. Zo leren we dan op ons levenspad te luisteren naar de roepstem van de Heer, die ons roept tot heiligheid, en dus tot een diepe vreugde die Hij met ons wil delen.

Gaudete et exsultate is een uiterst inspirerende tekst die ons een handreiking kan geven in ons dagelijkse leven. De boodschap die de paus onder onze aandacht wil brengen is soms wat confronterend maar absoluut verrijkend. ■

Jan-Jaap van Peperstraten

brengen (par. 32). "Heiligheid", schrijft de paus, "ontstaat wanneer je eigen zwakheid de kracht van Gods genade ontmoet" (par. 34) en door ons radicaal open te stellen voor die kracht zal ons leven vrucht dragen.

Vijanden van de heiligheid

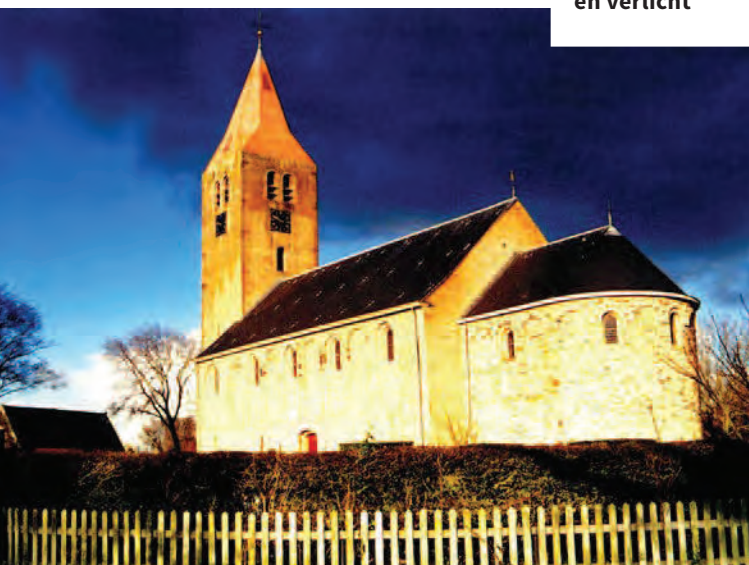
De paus beschrijft ook een aantal valse vormen van heiligheid, die mensen op het verkeerde pad kunnen brengen. Hij noemt er met name twee: gnosticisme, een geloofsbeleving die zuiver subjectief is, of puur

Wanneer Hippolytus geboren is weet men niet. Wel dat hij nog (als heidens soldaatje) in de leer was geweest bij St. Ireneüs, die bisschop van Lyon werd en daar de marteldood onderging. In zijn boeken pakte Hippolytus, bisschop geworden na zijn bekering, de kettters stevig aan.

Hij schreef een boek: "Weerlegging van alle (let wel *alle*) ketterijen". Hij vond dat de paus te slap optrad. Dus wierp hij zichzelf later op als bisschop van Rome en werd zo zelfs tegenpaus. Zo word je toch niet heilig? Er gebeurde iets bijzonders: onder de regering van keizer Maximus brak een kerkvervolgung uit en zowel paus Pontianus als zijn concurrent Hippolytus werden naar de mijnen van Sardinië verbannen om dwangarbeid te verrichten. Hij bekeerde zich weer tot de 'gewone' Kerk en legde de waardigheid die hij zichzelf had aangematigd af. Op een en dezelfde dag (13 augustus 235) bezweken ze beiden aan de afmattingen en vermoeienissen van de arbeid die ze niet gewend waren. Pontianus werd door trouwe christenen naar Rome gebracht en begraven in de catacombe van Callistus, Hippolytus in een graf aan de Via Tiburtina. In de Elzas en in noordelijker streken kreeg hij fans. In Delft is de Oude Kerk naast het Prinsenhof aan hem gewijd. En... de hoofdplaats van Wieringen werd naar hem genoemd.

→ De oude toren van Hippolytus-hoef

↓ Oosterland gerestaureerd en verlicht

Een tegenpaus als patroon?

H. Hippolytus in Hippolytus-hoef

Wieringen, pas laat een eiland

Wieringen was vroeger nog geen eiland. Het was de eindmorene van een keileemrug. Men sierde deze blubberige landtong vanaf 1184 met de naam Wieringen (het Friese 'Wir' betekent hoogte). Na vele stormen aan het eind van de twaalfde eeuw werd dat Wieringen een eiland. In 1284 kwam het onder het gezag van de Hollandse graven die misschien de devotie tot Hippolytus inbrachten. Er werd naar wier gevist, eerst voor de dijk aanleg en later voor matrasvulling. Inpoldering van sommige delen lukte pas in 1845. Middels de Amsteldiepdijk werd het in 1924 met het vasteland verbonden en middels de Afsluitdijk (1929-'32) met Friesland. Een neveneffect: de mol die tevoren

nooit in Wieringen was voorgekomen kwam oprukken! In 1987 werden alle dijken op Deltahoogte gebracht zodat het eiland sinds die tijd wat verscholen achter de dijken ligt. De belangrijkste plaatsen zijn: Den Oever, Hippolytushoef, Oosterland en Westerland. We maken even een rondje langs de kerken.

Ooster- en Westerland

De oudste kerk is op dit moment de vroeg twaalfde-eeuwse kerk van Oosterland, aan de noordzijde van het voormalige eiland op een steenworp afstand van de Waddenzee. Het gebouw is opgetrokken uit tufsteen. Als vulling voor de crypte zijn enorme aantallen zwerfkeien gebruikt, die door de schuivende ijsmassa's in de voorlaatste ijstijd naar Wieringen zijn gevoerd. Bij een omvangrijke restauratie van 1990-1995 werden crypte en koor op de oorspronkelijke funderingen herbouwd. In 1995 werd een imposante gewelfschildering aangebracht van de aartsengel Michaël van de hand van Anne Hofte uit Haarlem. De kerk is in gebruik als cultureel en oecu-

Het hoofddorp Hippolytushoef draagt de patroon in de dorpsnaam mee.

menisch centrum, waar tal van activiteiten plaats vinden. Als men noordelijk langs de dijk rijdt komt men langs STROE. In 1770 werden daar de resten van een zeer oude kerk ontdekt. Het wachten is op nieuwe onderzoeken. We houden het spannend en rijden even door naar de uiterste westpunt van Wieringen. In Westerland, op de westpunt van Wieringen, treft men een oude St. Nicolaaskerk aan. Kort na 1500 opgetrokken

Het katholieke kerkje van buiten

St. Michael Oosterland, Anne Hofte 1995

toren. Het romaanse schip en koor werden in 1828 door pseudo-romaans schip vervangen.

Het hart van het eiland

Gaan we nu naar het hart van het eiland: Hippolytushoef, het oude hoofddorp van het voormalige eiland.

Het is in de 12e eeuw ontstaan. De oude kerk heeft een tufstenen toren uit de 13e eeuw, later in baksteen verhoogd. Het schip werd na verwoesting in 1674 (storm) op oude fundering herbouwd. In 1839 waren herstelwerkzaamheden nodig. Paniek in 1893 toen het koor instortte. De restauratie werd gedaan door Jos Cuypers in 1895. In 1867 was er inmiddels aan de Hoofdstraat 10 de katholieke Hippolytuskerk gebouwd door de bekende Leidse architect Theo Molkenboer.

Het katholieke Wieringen

Zoals overal in Holland, waren in Wieringen alle oude kerken in protestantse handen gevallen. Hun oude patroonheiligen waren echter duurzaam! Het hoofddorp Hippolytushoef draagt de patroon zelfs in de dorpsnaam mee. Zoals overal waren veel gelovigen de oude katholieke leer trouw gebleven. Er werden diensten gehouden in boerenhoeven. In het feestboekje uit 1968 ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van

de parochie lezen we dat er in 1849 slechts 1809 Wieringers, waarvan 144 katholiek, waren. Het waren armoedige mensen, maar ze speelden het klaar om toch een kerk te krijgen door acties in het hele land. Tot het jaar 1824 kerken de katholieken in een boerderij in de Elft.

Op zondag werden de plechtigheden opgeluisterd met zang, begeleid door fluit en viool (een orgel was te duur). De boerderijen op het eiland hebben een heel eigen bouwstijl, die in niets op de 'gewone' westfriesse 'Stolpenstijl' lijkt. Regelmatig liep de hele boel onder water en daarom werd er in 1823 een echter kerkje gebouwd. Het bleef behelpen en in 1867 pakte men het grootser (nu ja) aan door na onderhandelingen met het bisdom en wereldlijke autoriteiten Th. Molkenboer als architect te vragen. Kerk en pastorie werden op 29 januari 1867 aanbesteed aan de firma Moorman. Kosten kerk en pastorie: zo'n 16.000 gulden (heb je tegenwoordig een redelijk autootje voor). Al op 4 december zegende deken Poppen de kerk in, maar helemaal gereed was alles pas op 9 juni 1868. Voor de bouw waren er collectes in het hele land. Opvallend dat koning Willem III 5.000 gulden gaf! Hij was guller dan zijn ministers! Dat hielp de Wieringers. Het eiland had nu (in 1890) 2643 inwoners, waarvan

Interieur

De oude kerk van Westerland

er slechts 226 katholiek waren. Het orgel dateert nog uit de bouwtijd. De achttiende-eeuwse preekstoel kwam vanuit de St. Nicolaaskerk in Amsterdam. Beeltenissen daarop van Christus en St. Laurentius. Mattheus mocht op het deurtje. In 1882 werden gewelfschilderingen van de hand van J. Dunselman (toen pas 18 jaar oud) aangebracht. Hij werd geholpen door J. Bruul (39 jr.) en P. Bruul (17 jr.) en bijna leeftijdgenoot Johi Peters (16 jr!). De afgebeelde heiligen zijn van links naar rechts: St. Theodorus, St. Franciscus, St. Simon en St. Henricus. Voor in de kerk treft men ook een beeld aan van de patroon van het dorp: St. Hippolytus. Hij staat afgebeeld als soldaat. Volgens de legende was hij in zijn heidense tijd de bewaker van Laurentius maar dat is dus niet waarschijnlijk. De neobarokke doopvont achterin de kerk is in 1878 geschonken door de in Wieringen geboren Henricus Poppen, kapitteldeken van de Haarlemse kathedraal.

Feest

Dit jaar werd op 29 april het 150-jarig bestaan van de katholieke kerk van Hippolytushoef gevierd. Een tentoonstelling en de presentatie van een nieuwe boek zetten deze dag luister bij! U merkte misschien dat ik de kerk uit de late middeleeuwen van Den Oever oversloeg. Op Vlaggetjesdag 2015 ontdekte ik op zoek naar een oude kerk daar, dat de vijftiende-eeuwse gasthuiskapel in 1967 in zijn geheel is overgebracht naar het Buitenmuseum van het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen. Gaat u daar maar kijken! In Den Oever zelf is het overigens erg goed vis eten! ■

Hein Jan van Ogtrop

Kijk voor meer foto's op de website kerkengek.nl

Marcel Poorthuis is professor in de dialoog tussen de godsdiensten aan de Faculteit Katholieke Theologie van Tilburg University

et Joods Historisch Museum heeft een bijzondere tentoonstelling: Joden en het Huis van Oranje. Het gelijknamige boek dat erbij hoort, onder redactie van Bart Wallet en Julie-Marthe Cohen, is een goudmijn van informatie over de joodse geschiedenis, en verlicht met schitterende illustraties. Het is opvallend hoe koningsgezind het Nederlandse jodendom vanaf begin 19e eeuw is geweest.

Dat was natuurlijk vooral om te tonen dat joden goede vaderlanders waren. Zelfs is er een speciaal gebed voor het koninklijk huis dat nog steeds in de synagoge wordt gebeden:

*Hij die hulp verleent aan koningen en heerschappij aan vorsten.
Wiens koningschap van alle eeuwen is,
Hij die Zijn dienaar David heeft gered van het vernietigende zwaard,
Die in de zee een pad heeft gebaad,
Hij zegene, behoede en beschermte, steune, verheffe en verhoge en make machtig onze Gebiedster Hare Majesteit Koningin Wilhelmina.*

Als ik het goed zie, waren katholieken minder uitgesproken over het vorstenhuis, maar feitelijk was hun positie dan ook minder gunstig dan dat van het jodendom in die tijd! Opperrabbin Tobias Tal schreef zelfs rond 1900 een boek: *Oranjabloesem*, waarin hij de relatie van de joden tot Oranje in een lofzang beschrijft. De historicus vermoedt dat er enige reden voor zal zijn geweest en inderdaad: voor het eerst brak binnen joodse kring kritiek los op het vorstenhuis. Wat was het geval? De rabbijnen hadden om maatschappelijke invloed uit te oefenen zich gelieerd aan de liberalen. Christelijke partijen waren voor joden uiteraard niet mogelijk en het jodendom was niet talrijk genoeg om een eigen partij te stichten. Maar de armoede onder joden, met name in de Amsterdamse jodenbuurt van de Uilenburgerstraat en omgeving, was groot. Het socialisme beloofde verbetering van de omstandigheden en veel joden voelden zich daarom daartoe aangetrokken. De rabbijnen zagen dat met lede ogen aan. Rabbijn Meijer de Hondt, wel de enige die begrip had voor de arbeiders, moest tevens het jodendom behoeden voor het socialisme.

Wat dat betreft leek zijn positie wel op die van de priester Alfons Ariëns. Wat gebeurde er in 1893? Tijdens de rijtoer van koningin Emma en prinses Wilhelmina door de joodse buurt werden ze onthaald op een fluitconcert, tot grote ergernis van de rabbijnen. Het kwam zelfs van een joodse knokploeg die de socialistische joden mores zou leren. Tobias Tal nam een meer vredelievend middel te baat: Oranjabloesem!

Joden en het Huis van Oranje

Koning Willem-Alexander opende eind april de tentoonstelling in het Joods Historisch Museum (Amsterdam).

Een en ander lijkt sprekend op wat een naamgenoot van de familie van mijn moederskant, een zekere Tusveld, uithaalde. Deze socialist Tusveld verstoorde in Almelo het koninklijk bezoek en werd opgepakt. Ik mocht graag aan mijn opa Tusveld vragen om nog eens wat meer

over deze socialist Tusveld te vertellen, maar opa zei dan alleen maar knorrig: "Andere tak!" Inderdaad, de 'dames Tusveld', wél van onze tak, hebben in Rijssen de kerk laten bouwen en de katholieke Universiteit van Nijmegen ruimhartig bedacht. Hun naam staat zelfs vermeld op het gouden bord in de aula. Maar ja, het was wel geld dat was verdiend door het werk van de textielarbeiders in hun fabriek. Toch een beetje socialisme! ■

500 jaar Grote of Sint-Laurenskerk Alkmaar

Tot 7 oktober is in de Grote of Sint-Laurenskerk in Alkmaar het zogenoemde Laurentiusaltaarstuk weer te bewonderen. In 1538-1542 maakte Maarten van Heemskerck, één van de belangrijkste renaissancekunstenaars van de Nederlanden, een immens altaarstuk, het zogenoemde Laurentiusaltaar. Dit altaarstuk is het grootste drieluk dat in de Noordelijke Nederlanden is gemaakt. Na de Reformatie verloor dit meesterstuk zijn functie; in 1581 werd het dan ook verkocht. Het kwam in handen van de koning van Zweden, die het in de kathedraal van Linköping plaatste. Meer informatie: www.grotekerk-alkmaar.nl ■

Teens Get Together 2018

Zo'n zeventig tieners vanuit verschillende tiengroepen uit het bisdom zijn zondag 8 april jl. samengekomen in Heiloo in het kader van *Teens Get Together*, een jaarlijks terugkerend jongerenactiviteit. Dit jaar was jongerenwerker Karin Blaauw gevraagd om dit, samen met *YoungSeven* en *Hi5spirit*, te organiseren. Het werd een dag vol sport, spel en creativiteit rond het thema geloof, hoop en liefde.

Na een eucharistieviering met muziek van de band Living Tree, volgden de tieners in deelgroepjes een programma met actieve en creatieve onderdelen: het schilderen van een houten hart, het maken van glasmozaïek, of een potje levend stratego en een estafetteparcours. Tussendoor was er ruimte voor reflectie. Blaadjes met spijt konden in een boom gehangen worden. Daarbij werd het verhaal van Zacheüs verteld, een klein mannetje,

die niet trots was op wat hij gedaan had. Zacheüs' leven veranderde toen Jezus bij hem op bezoek kwam en hij zette zijn daden om tot daden die licht en warmte voortbrachten. De boom met de spijtblaadjes ging ook in vlammen op, opdat hun daden ook licht en warmte mogen voortbrengen. De zonovergoten dag werd toepasselijk afgesloten met een barbecue. ■

Netwerkbijeenkomst jongerenpastoraat

Het jongerenpastoraat organiseert een netwerkbijeenkomst op zaterdag 16 juni met het thema: 'Gendercultuur en seksualiteit'. Maureen Altorf van *No Apologies* is de hoofdspreker. De huidige gendercultuur en seksualiteit zijn thema's waar jongeren veel mee te maken hebben. Hoe kunnen we deze thema's vanuit ons geloof goed met tieners en jongeren bespreken? De bijeenkomst is op zaterdag 16 juni van 10.30-14.00 uur in de pastorie van de Sint-Urbanuskerk (Rijksstraatweg 230, Duivendrecht). Info en aanmelding: Matthijs Jansen (mjansen@bisdomhaarlem-amsterdam.nl). ■

50 Jaar Raad van Kerken Nederland

Op tweede pinksterdag, maandag 21 mei, vierde de Raad van Kerken in Nederland in Amersfoort zijn vijftigjarig jubileum, waarbij de rooms-katholieke Kerk vertegenwoordigd werd door onder anderen mgr. Herman Woorts, hulpbisschop van Utrecht, en mgr. Everard De Jong, hulpbisschop van Roermond. De Raad van Kerken in Nederland kwam in 1968 tot stand, nadat de rooms-katholieke Kerk en enkele protestantse, orthodoxe en episcopale kerken tot de oprichting hadden besloten. De Raad stelt zich ten doel het onderlinge gesprek over eenheid en samenwerking te stimuleren en de kerken een gezamenlijk gezicht te geven in de samenleving. Inmiddels zijn er achttien kerken en kerkelijke organisaties aangesloten bij de Raad. Zij vertegenwoordigen zo'n zes miljoen christenen in Nederland. ■

De afgelopen weken heeft in twee kerkgebouwen in ons bisdom brand gewoed, tot verdriet en verslagenheid van de geloofsgemeenschappen. De Sint-Corneliuskerk in Limmen is op donderdagavond 3 mei grotendeels verwoest door een brand. Van een groot deel van de kerk staan alleen de stenen muren nog. Aan de voorkant zijn de kerktoren en een pas gerestaureerd orgel behouden gebleven, evenals de pastorie, de kluis met diverse kerkelijke kostbaarheden en de rouwkamer. De beide bisschoppen hebben Limmen bezocht en de schade in ogenschouw genomen. Waardoor de brand ontstond, is nog niet duidelijk. Inmiddels is bekend geworden dat de kerk zal worden her-

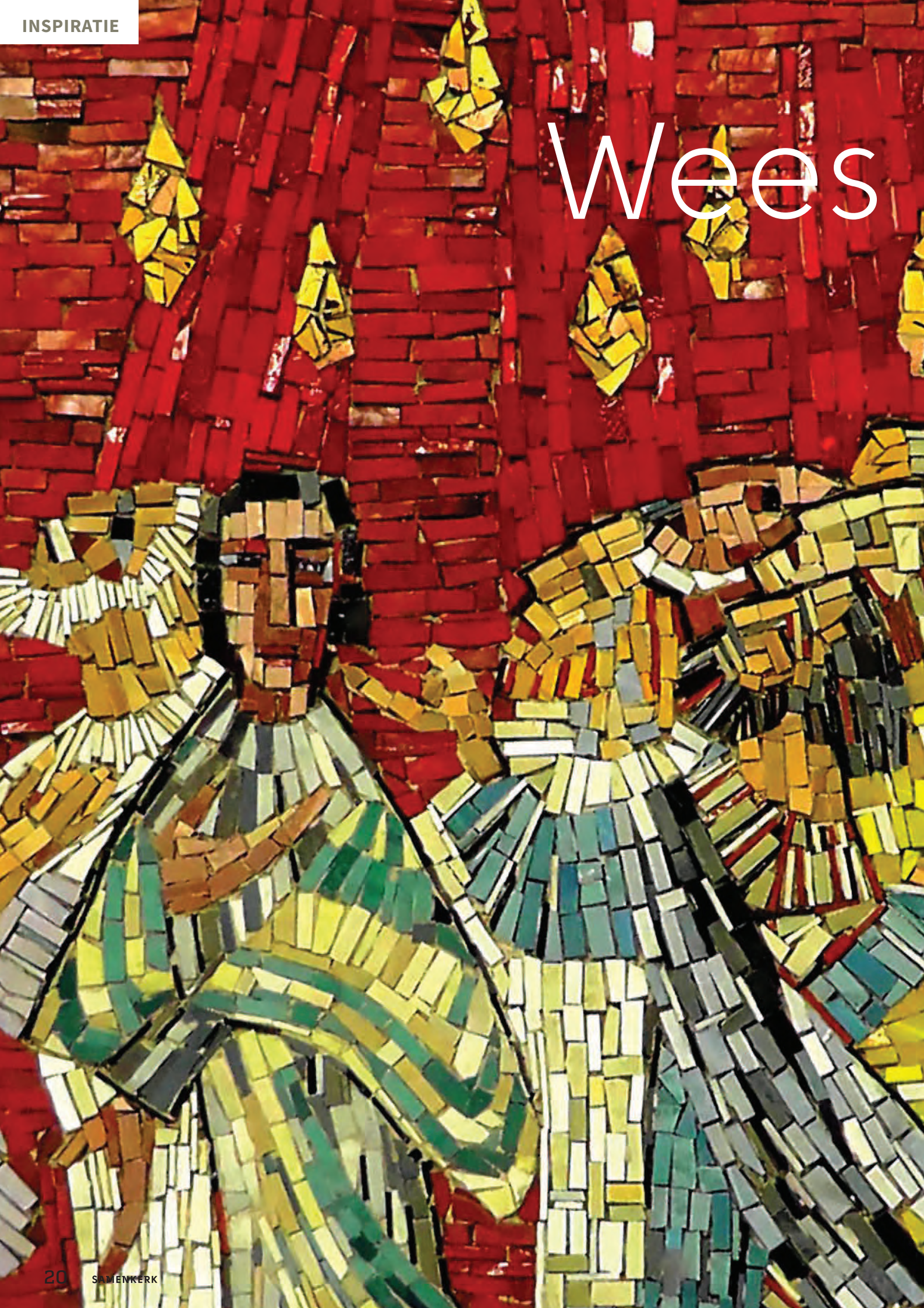

Brand bij twee kerken

bouwd. In de nacht van 12 op 13 mei vatte het kerkgebouw All Saints in Amsterdam Zuid-Oost vlam. Een brandende scooter heeft flinke schade aangericht onder een overkapping naast het

pand aan de Millingenhof. In het kerkgebouw zelf is er vooral roet en rookschade. Pastoor pater Augustin N'Dah sma., die bovenlag te slapen, kon op tijd door de brandweer worden gered. ■

Wees

onze gids

Trooster van Godswege,
U die voor ons ten beste spreekt.
In U is de waarheid, Geest,
in U ligt alle goeds verborgen;
U bent de bron van al wat leeft,
U deelt uw gaven uit.
U bent het die vanuit uw wereld
aan ons talenten geeft.

Kom, kom in ons wonen, Heer,
louter wat in ons vertroebeld is.
Schep in ons een zuiver hart,
vernieuw in ons de juiste geest.
Geest van matigheid en zuiverheid,
van gerechtigheid en ware heiligheid,
Geest van wijsheid, inzicht,
Geest van kracht en het krachtige besluit,
Geest van kennis en de vreze Gods.

Wees bij ons. Leid ons. Wees onze gids.
Maak ons sterk, help ons de tijden door.
Geest van heiligheid, zo barmhartig en zo goed.
Maak ons mild en zacht.
Maak ons vrij van wat verduistert.
Kom in ons wonen.
Raak ons aan, God, met uw liefdesvuur.
Verfris ons. Doe ons herleven
in het doen van gerechtigheid.
Mogen we zo bestaan in U.
Nu, altijd, in eeuwigheid. Amen.

Communie voor gemengd gehuwden?

De Duitse Bisschoppenconferentie heeft onlangs een pastorale handreiking samengesteld over het uitreiken van de communie binnen een gemengd huwelijk. Dit heeft in Duitsland, maar ook daarbuiten vragen en reacties opgeroepen, waaronder die van onze Nederlandse kardinaal Wim Eijk. Ook in ons land en bisdom leven hier vragen over en daarom heeft onze hulpbisschop het volgende verhelderende artikel geschreven.

D

e Duitse bisschoppenconferentie heeft onlangs een pastorale handreiking samengesteld, getiteld: *Über konfessionsverschiedene Ehen und eine gemeinsame Teilnahme an der Eucharistie*, over de vraag hoe om te gaan

met een niet-katholieke partner, die kerkelijk getrouwd is met een katholiek en die de sacramenten wenst te ontvangen (lees: in de kerk ter communie wil gaan). Een zevental Duitse bisschoppen wenste hierover de Pauselijke Raad voor de bevordering van de eenheid te raadplegen. De voorgelegde handreiking betrof een ontwerp tekst, daar moest dus nog wat aan gesleuteld worden. Op 3 mei vond in het Vaticaan hierover een bijeenkomst plaats van verschillende Duitse bisschoppen met een brede vertegenwoordiging van de Romeinse Curie om de vragen van de zeven bisschoppen over dit onderwerp te bespreken. Wat er precies is besproken tijdens de drieënhalve uur durende ontmoeting, is mij niet bekend. Na afloop van de bijeenkomst werd meegedeeld dat paus Franciscus

van deelname omdat met hen een grote mate van eenheid in het geloof en kerkelijke gemeenschap gegeven is. De bisschoppenconferenties kunnen deze nadere regels geven binnen het kader dat Wetboek en Directorium aangeven. Dat kader bestaat volgens het Oecumenisch Directorium, aansluitend bij het kerkelijk Wetboek, uit een viertal voorwaarden:

- de niet-katholieke persoon vraagt uit eigen beweging om deze sacramenten;
 - deze persoon heeft geen toegang tot de bedienaar van de eigen gemeenschap;
 - die persoon belijdt het katholieke geloof met betrekking tot deze sacramenten;
 - deze persoon bezit de juiste gesteltnis.
- De laatste twee voorwaarden weerspiegelen de fundamentele voorwaarden die terug gaan op "Goddelijk recht" en alleen daarom al vervuld moeten zijn.

Het is dus niet vereist dat de niet-katholiek het volledige katholieke geloof belijdt, maar hij moet dat geloof wel belijden met betrekking tot het sacrament dat hij wil ontvangen. Voor het ontvangen van de eucharistie zou dus een vraag kunnen zijn: heeft de aanwezigheid van

de Heer in de eucharistie voor deze persoon de inhoud van een substantiële en wezenlijke tegenwoordigheid zodat hij of zij van harte kan knielen voor de heilige communie?

De vraag naar de juiste gesteltnis heeft betrekking op de geestelijke voorbereiding, die helaas bij katholieken ook nogal eens te wensen over laat. Het verlangen om ten minste de ernstige zonden te biechten en het christen-zijn concreet te beleven, horen hierbij.

De voorwaarde van de toegang tot de eigen bedienaar gaat niet over

eenvoudige bereikbaarheid binnen bijvoorbeeld een week. Hier is al op te merken dat een gelovige nooit een protestantse dominee kan benaderen voor het ontvangen van de heilige communie, omdat deze in die gemeenschap zo niet bestaat. Maar afgezien daarvan kan wel uit het Oecumenisch Directorium (n. 159) worden afgeleid dat ook die situatie moet worden afgewogen.

Gemengd huwelijk

Het Directorium gaat namelijk uitdrukkelijk in op de vraag of een niet-katholieke partner mag communiceren bij een (gemengde) huwelijksluiting. Deze vraag doet zich alleen voor in uitzonderingsgevallen, omdat een gemengd huwelijk uit respect voor de aanwezigheid van families uit andere christelijke tradities, gewoonlijk

De niet-katholiek moet het katholieke geloof belijden met betrekking tot het sacrament dat hij wil ontvangen.

de oecumenische inzet van de Duitse bisschoppen waardeert en hun vraagt om in een geest van kerkelijke gemeenschap tot een liefst unaniem resultaat te komen en zoveel mogelijk eensgezind tot een regeling te komen.

Achtergrond pauselijk antwoord

Zowel het kerkelijk Wetboek (*Codex Iuris Canonici* c. 844 §4) als het Oecumenisch Directorium (25 maart 1993), n. 130 van de Katholieke Kerk, voorzien dat een bisschoppenconferentie nadere normen kan uitwerken die de deelname van niet-katholieke christenen regelen aan de sacramenten van boete, eucharistie en ziekenzalving in ernstige nood. Het gaat hier over de christenen die niet tot een Oosterse ritus behoren (lees: protestanten); voor de Oosterse christenen gelden ruimere mogelijkheden

niet tijdens een eucharistieviering plaatsvindt. De bisschop kan echter een uitzondering maken op deze regel en een Mis toestaan. In dat geval moet een toelating van de niet-katholieke partner worden afgewogen aan de hand van de algemene voorwaarden, "rekening houdend met deze bijzondere situatie, dat namelijk twee gedoopte christenen het sacrament van het christelijk huwelijk ontvangen" (n. 159; vgl. *Amoris laetitia* 2017 n. 247). Hieruit lijkt afgeleid te kunnen worden dat men dit als een situatie van ernstige nood verstaat en de voorwaarde van de bereikbaarheid van een eigen bedienaar betrekkelijk is zodat een

Foto: Alicia de Boer

niet-katholieke huwelijkspartner die erom vraagt, die de juiste gesteltenis bezit en het katholiek geloof in de heilige communie belijdt, toegelaten kan worden tot de communie tijdens de huwelijksviering, wanneer de bisschop toestemming heeft gegeven voor een eucharistieviering.

Handreiking Duitse bisschoppen

De Duitse bisschoppen suggereren in hun pastorale handreiking dat deze toestemming voor niet-katholieke partners in gemengde huwelijken ook na de huwelijks-sluiting gegeven kan worden, na een periode van onderscheiding en een geestelijk gesprek met de pastoor, wanneer zij in geweten ertoe zijn gekomen het katholieke geloof omtrent de eucharistie te aanvaarden. In de gepubliceerde gedeelten die ik las, heb ikzelf niets over het ontvangen van het boetesacrament en de gees-

telijke gesteltenis kunnen vinden. Tegelijk suggereert de aanduiding van het document als "pastorale handreiking" dat de Duitse bisschoppen geen nieuwe normen geven, maar opereren binnen de bestaande bepalingen. Voor een toepassing van de bestaande normen is goedkeuring van Rome nodig en voor nieuwe normen - een algemeen decreet - heeft een bisschoppenconferentie eerst een mandaat nodig van de Apostolische Stoel, zeg maar: van de paus (c. 455 §1). Het is goed voorstelbaar dat niet alle bisschoppen mee konden gaan in de gedachte dat het hier slechts om een pastorale handreiking binnen de bestaande normen ging en dat zeven van hen de zaak aan de verantwoordelijken in Rome hebben voorgelegd.

Het Directorium gaat in op de vraag of een niet-katholieke partner mag communiceren bij een (gemengde) huwelijksluiting

Antwoord paus Franciscus

Paus Franciscus heeft in zijn (op 3 mei gegeven) antwoord de nadruk gelegd op de eenheid van de bisschoppen die zo mogelijk eenstemmig tot een tekst moeten komen. Of aan een dergelijke mogelijke tekst voorwaarden zijn gesteld, of die aan Rome moet worden

voorgelegd en of een procedure is afgesproken, is bij mijn weten niet bekendgemaakt. Het is echter duidelijk dat het uitwerken van een dergelijk document - als de pastorale doelstelling binnen de algemene voorwaarden bewaard blijft - tot de bevoegdheid en taak van een bisschoppenconferentie behoort, wat de beslissing van de paus op zich begrijpelijk maakt. ■

*Mgr. Jan Hendriks
hulpbisschop van Haarlem-Amsterdam*

Leo Fijen is hoofd levensbeschouwing KRO-NCRV en directeur van uitgeverij Adveniat

“Preken betekent niet mensen overtuigen van abstracte waarheid, preken betekent het as van het leven zo beademen dat het vuur dat erin schuil gaat weer oplaait. Het is onze taak als mensen van de Kerk om deze blik van Jezus zichtbaar te maken”. Deze woorden zijn nergens verschenen, maar wel uitgesproken, namelijk bij het afscheid van bisschop Frans Wiertz van Roermond eind vorig jaar. Ze kwamen uit de mond van Erik Borgman, theoloog, lekendominicaan en auteur van inspirerende boeken.

Niemand valt uit Gods hand

Zoals Borgman schrijft, zo praat hij ook. Als een bries die steeds sterker wordt en soms als een wervelwind over je heen komt. Als een zachte regen die steeds weldadiger wordt en iedere luisteraar weer nieuw leven geeft. Als een verleidelijke zonnestraal die je ogen doet sluiten en je gelovige hart sprongetjes laat maken. Dat is Erik Borgman allemaal, een man met een missie om de Kerk en het geloof toekomst te geven. In zijn boeken en toespraken kan deze theoloog heel veel wijsheden van anderen citeren, maar het sterkst is hij als hij zijn eigen

zoektocht en zijn eigen visioenen laat meeklinken. Ik was ooit bij het tweehonderdjarig bestaan van een mooie kerk in Amersfoort. Veel notabelen waren samengekomen om daar weg te dromen naar de volgende honderd jaar. Maar ze hadden buiten Erik Borgman gerekend. “Denken jullie echt dat deze kerk er over honderd jaar nog staat?”, vroeg hij lachend. “Ga naar buiten en zoek aan de randen van de stad waar mensen op nieuwe plekken en met nieuwe woorden zoeken naar oude schatten van het geloof. Daar aan de rand van ons leven gebeurt het geheim, daar doemt het licht van God onder ons mensen op”, zo maakte hij het niemand gemakkelijk. Maar hij meent het wel, deze gedreven gelovige. Hij wil dat het doorgaat, het verhaal van God met mensen en mensen met God. Daar gaan zijn boeken over, daar gaat zijn toespraak over bij het afscheid van bisschop Wiertz. “Wie vertelt de mensen nog dat zij niet hun betekenis hoeven aan te tonen, dat ze niets te bewijzen hebben, maar dat zij in Gods ogen van betekenis zijn”, vroeg Borgman zich toen af om vervolgens iedereen aan te sporen om woorden te vinden die uiting geven aan het diepste verlangen van ons allemaal naar God. Deze geboren verteller die zelf liever niet in het middelpunt staat, vraagt ons allemaal of wij zelf ook ons verhaal willen vertellen zodat het verbond van God met mensen zichtbaar wordt en hoop geeft voor de toekomst. “Niemand valt ooit uit Gods hand: meer hebben wij in zekere zin niet te zeggen.”, weet Erik Borgman. Maar laten we dat dan ook zeggen en laten we op zoek gaan naar plekken waar dit vandaag de dag gebeurt. Daar wordt een nieuwe toekomst van de Kerk geboren. Geef de moed niet op, kijk verder dan het kerkgebouw, durf over je geloof te praten en droom van een nieuwe hemel en aarde. Dat is Erik Borgman, ga lezen zijn boeken en laat je hart weer sprongetjes maken: niemand valt uit Gods hand. ■

Erik Borgman | *Zielen winnen. Op zoek naar Kerk buiten de gebaande paden* | ISBN 9789492093486
www.adveniat.nl | € 18,95

Erik Borgman | *Waar blijft de kerk. Gedachten over opbouw in tijden van afbraak* | ISBN 9789492093127
www.adveniat.nl | € 19,50

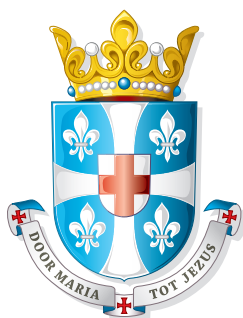
Erik Borgman | *Leven van wat komt. Een katholiek uitzicht op de samenleving* | ISBN 9789021143965
www.uitgeverijmeinemma.nl | € 16,99

Heiloo

ook voor
kinderen
en tieners

Familiedagen

Eens in de maand hebben we de Familiedagen. Deze dagen beginnen om 13.30 uur met de inloop met koffie/thee en limonade. Dan volgt een spel met de zusters en vervolgens gaat iedereen uiteen naar zijn of haar eigen deelgroep. Voor de kleinsten is dit meer spelen, maar de andere leeftijden krijgen echt wat catechese. Net als de ouders, die zich onderwijl even geen zorgen hoeven te maken over hun kinderen. Om 16.00 uur gaat iedereen naar de H. Mis in de Bedevaartkapel, gevolgd door een lichtjesprocessie naar Maria en een maaltijd in het Gastenhuis (Julianaklooster). De volgende Familiedag (de laatste vóór de zomer) is op zondag 24 juni. Aanmelding: zusters@olvternood.nl ■

Onze Lieve Vrouw ter Nood een speeltuin? Dat is wat er regelmatig gezegd werd toen het heiligdom vorig jaar geld inzamelde voor enkele speeltoestellen op het terrein van het heiligdom. De mensen waren bang dat het karakter van het heiligdom zou veranderen. Maar nu de toestellen er staan is niemand meer negatief, integendeel, er klinken vele positieve geluiden. Het is belangrijk om onze kerken en heiligdommen laagdrempelig te maken voor jonge gezinnen, die moeten zich er echt welkom weten. Bij Onze Lieve Vrouw ter Nood zijn ze van harte welkom! Wanneer de ouders een kopje koffie gaan drinken bij het Oesdom kunnen de kinderen even heerlijk spelen.

Kinderclub H. Domenic Savio

De periode tussen de eerste heilige Communie en het Vormsel is een belangrijke tijd voor kinderen. In deze periode kunnen ze veel groeien in het geloof. Het heiligdom biedt vooral voor deze leeftijdscategorie een catechese aan in clubverband. Er komen verschillende onderwerpen aan bod, zoals de devotie tot het Heilig Hart, Maria, heiligenlevens enzovoort. Weet u niet wie de heilige Dominic Savio is? Geef uw kind op dan kan hij of zij u daar binnenkort alles over vertellen! De volgende Kinderclub is op vrijdagmiddag 15 juni. Aanmelding: zusters@olvternood.nl ■

Tienerjongens: Sint Jorisgroep

Een groep onder de bescherming van Sint Joris waarmee we tienerjongens (11-17 jaar) willen helpen om nog meer toegerust te worden in het geloof. De groep komt één keer per maand bij elkaar. Eerst wordt er samen met de zusters pizza gegeten, waarna ze catechese krijgen over verschillende onderwerpen. Ze worden geholpen om de Bijbel beter te begrijpen, de sacramenten, de leer van de Kerk en, heel belangrijk, hoe dat alles in hun dagelijkse leven een vaste plek kan krijgen. Volgende Tienergroep St. Joris is op dinsdagavond 19 juni. Aanmelding: zusters@olvternood.nl ■

Huis voor de Pelgrim

Onze reizen brengen je verder

**Naar Lourdes met
hulpbisschop Mgr. Hendriks
11 t/m 16 september 2018**

Lourdesgroep Bisdom Haarlem-Amsterdam

Joke Hoekman: 06 4234 77 29 / jokehoekman@ziggo.nl
Philip Weijers: 06 5388 76 41 / p.s.weijers@hccnet.nl

Lourdesgroep Zaanstreek

Meriam Brakenhoff:
06 2806 48 20 / m.brakenhoff61@gmail.com

Denk je erover priester te worden?

Kijk eens op
www.willibrordseminarie.nl
of kom langs in Heiloo!

GROOTSEMINARIE ST. WILLIBRORD

Hoogeweg 65, 1851 PJ Heiloo
T 072 505 1288
www.willibrordseminarie.nl

Wilt u de priesteropleiding steunen?
Uw gift is zeer welkom op rek.nr.
NL64 INGB 000 000 5464
t.n.v. Het Grootseminarie

U wilt het beste voor uw pand, of u nu eigenaar bent of beheerder. Wij willen u graag bij deze klus bijstaan. Door bouwkundige inspecties en adviezen, maar ook bij het begeleiden van de uitvoering van onderhouds-, verbouwings- en restauratieplannen helpen wij u uw monument in stand te houden. Ook voor subsidieaanvragen en de beoordeling van offertes en prijsopgaven kunt u een beroep op ons doen.

Wilt u meer weten, kijk dan op
www.monumentenwachtnoordholland.nl
of mail ons info@monumentenwachtnoordholland.nl
of info@bouwadviesgroot Holland.nl.
Heeft u nog vragen? Bel dan 075 6474588
Koetsierstraat 3, 1531 NX Wormer
Postbus 79, 1520 AB Wormerveer

UITVAARTVERZORGING A. DE JONG

sinds 1966 een vertrouwd gezicht
voor een uitvaart vanuit het bisdom

persoonlijke begeleiding vanuit een familiebedrijf

Alle persoonlijke en rituele wensen zijn mogelijk

voor vrijblijvende inlichtingen: tel.: (020) 676 13 37

Cliostraat 42, 1077 KJ Amsterdam
Sloterweg 1184, 1066 CV Amsterdam
dejong@uitvaart.nl

www.uitvaartcentrum.amsterdam

Bedevaart naar Kevelaer 2 - 4 juli 2018

T 06-25021417

'Een sterk geloof is een geschenk van God'

We treffen Giuseppe Radaelli (32) en Noemi Papa (31) op een zonnige dinsdagavond in hun huis in Nieuw-Vennep. Noemi serveert behalve koffie en thee ook *torta*. Als de vijf kinderen naar boven zijn, praten we aan de eettafel over hun leven als 'missiegezin' binnen de Neocatechumenale weg, die vijftig jaar bestaat. Beiden komen uit Italië. Hun ouders waren al van 'de Weg' en stelden zich op zeker moment (geheel los van elkaar) beschikbaar voor uitzending naar het buitenland. Door loting kwamen de ouders van Giuseppe in 1988 in Nederland terecht, en die van Noemi in 1989 in Duitsland. Noemi was toen twee jaar. Ze ging daar naar school, studeerde marketing en heeft er gewerkt als grafisch ontwerpster. In 2005 ontmoette ze Giuseppe bij de Wereldjongerendagen in Keulen. Na hun huwelijk in Duitsland is ze in 2009 naar Nederland gekomen; dat was net na het begin van de economische crisis, en zij vond geen baan. Intussen hebben ze vijf kinderen en Giuseppe heeft een fulltime baan. Noemi is vooral bezig met het gezin en, als ze tijd heeft, met schilderen.

Op 5 mei was er in Rome een grote bijeenkomst van de Neocatechumenale weg wereldwijd vanwege het 50-jarige jubileum van de Weg in Rome. Paus Franciscus was erbij. En ook onze hulpbisschop, enkele priesters en missiegezinnen van de Neocatechumenale weg uit ons bisdom. In allerlei delen van de wereld, ook in ons bisdom, leven zogeheten missiegezinnen. Wat zijn dat? En wat doen ze? Op bezoek bij Giuseppe Radaelli en Noemi Papa.

Giuseppe was twee jaar toen hij naar Nederland kwam. Het idee van 'families in missie' bestond net een jaar; zijn ouders hoorden bij de tweede lichting. In Italië werkten beiden buitenshuis. Zijn moeder was verpleegster; zijn vader doceerde wis- en natuurkunde op de middelbare school. In Nederland werkte vader als schoonmaker, in een callcenter of in een ijssalon. Voor eigen gebruik begon hij wat goederen mee te nemen uit Italië, zoals wijn, kaas en pasta, en daaruit is een importbedrijfje voortgekomen. Giuseppe's moeder heeft voor de kinderen gezorgd. Giuseppe studeerde werktuigbouwkunde aan de Technische Universiteit Delft. Hij was klaar in 2009, ging aan het werk en is vorig jaar gepromoveerd. Nu doceert hij aan de TU en doet er onderzoek.

Zijn ouders vormden hier een gemeenschap met andere families uit onder meer Frankrijk en Spanje. Hoe zag hun missie eruit? Giuseppe: "De eerste missie is christen zijn, een teken van de aanwezigheid van God op de plek waar je woont, waar je werkt. We zijn geroepen iets te laten zien

van Christus, met name de liefde en de eenheid. Maar dat hoeft niet door bijvoorbeeld op je werk zichtbaar voor het eten te bidden, of heel actief allerlei dingen te doen – daar zitten mensen niet op te wachten. Wij vallen niet op door goedheid of vroomheid, maar er zit wel iets achter de manier waarop we leven. Soms merken mensen dat je anders in het leven staat, en dan raken ze geïnteresseerd. Om iets te noemen: wij hebben een groot vertrouwen dat de dingen goedkomen, ook als het moeilijk is. Enkele jaren geleden had ik even geen werk terwijl ons derde kind op komst was én we bezig waren dit huis te kopen. Dan vragen mensen: nóg een kind, hoe doe je dat financieel!? Dat is altijd de eerste vraag. Dan zeg ik: ik weet het niet, maar God zal er in voorzien. En dat is ook gebeurd.

Op de woensdag- en zaterdagavond gaan ze naar vieringen van de Weg in Amsterdam. Hoe belangrijk zijn die? Giuseppe: “Ze zijn bedoeld om gemeenschap op te bouwen. De kern van de missie is liefde en eenheid. Je kunt elkaar niet liefhebben als je elkaar niet kent, als je nooit eens flink ruziemaakt en zo de vergeving ontdekt. Door deze opbouw worden mensen die elkaar niet kenden tot een eenheid. Je eerste missie is je eigen bekering. Tot voor een jaar of twee dacht ik wel goed over mezelf, wat ik allemaal kon en zo. Het was een soort waanbeeld. Het geeft veel vrijheid om te ontdekken hoe zwak je eigenlijk bent. Je hoeft dan geen maskers te dragen. Door de Weg kan ik dat zelfbeeld loslaten en zien wie ik eigenlijk ben.

Op vijf zondagen in de Paastijd zijn er bijeenkomsten in de open lucht met alle Weg-gemeenschappen in het bisdom, om de vreugde van Pasen aan de mensen te brengen, de boodschap van de verrijzenis van Christus die je leven kan veranderen. Die brengen we naar de mensen omdat de mensen niet makkelijk meer naar de kerk komen. We doen niet aan dwingende prediking, dat werkt niet. Mensen zullen pas komen als iets ze raakt. Eens per maand gaat de Amsterdamse groep op zaterdagmiddag naar het Haarlemmerplein met zang en gitaar, en soms vertelt iemand wat. Je krijgt dan wel reacties, vooral de vraag of we echt katholiek zijn – zo'n straatoptreden verwacht men niet van katholieken. Of iemand vraagt waarom je op zaterdag in de regen staat te zingen. Dan heb je het begin van een gesprek. Misschien is dat wel onze grootste missie: vragen oproepen. Soms leidt het nergens toe, en soms is er misschien iets gezaaid.”

Kent hij twijfels? “Ja hoor, dagelijks. Bijvoorbeeld over God: besta je of besta je niet? Is er een hemel of niet? Doe ik waartoe ik geroepen ben? Ben ik een goede vader? Ja, ik heb wel dat Godsvertrouwen, maar ik ben ook een rationeel mens en neig mee te gaan met gedachten van de wereld die voorschrijven dat alles rationeel te begrijpen moet zijn. Maar mijn ratio is nu eenmaal heel beperkt, dus kan ik lang niet alles begrijpen. De twijfels ga je tegen door de voeding in de vieringen, in de gemeen-

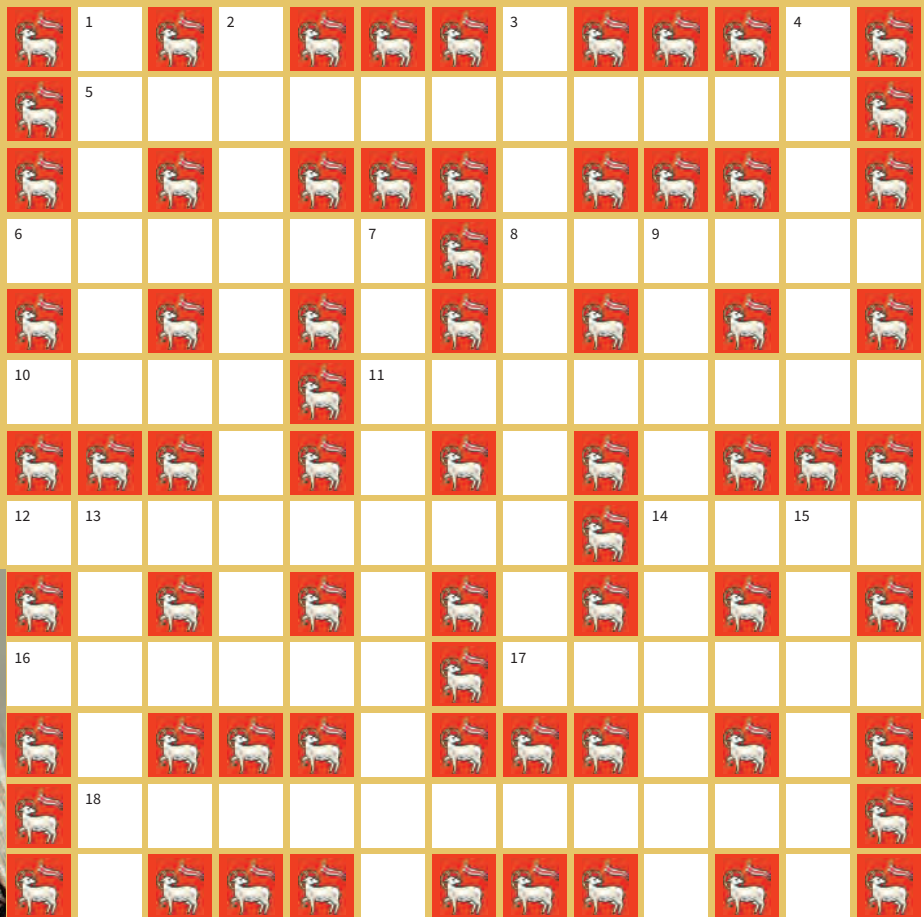
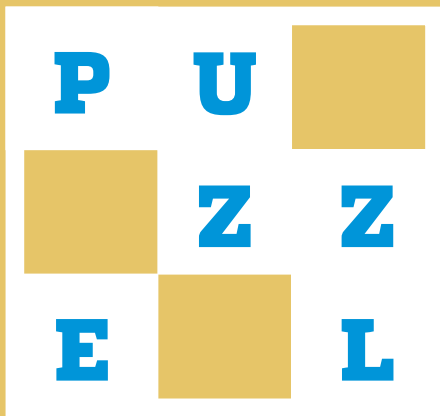

schap, door de broeders en zusters – allemaal zwakke en normale mensen. Het is een flinterdun draadje dat mij in de Kerk houdt en ik kan het altijd doorknippen als ik een slechte keuze zou willen maken. Mijn christen-zijn beleef ik dan ook niet als een garantie, maar als genade. Niemand heeft een sterk geloof uit zichzelf. Het is een geschenk van God.” ■

Jim Schilder

Vijftig jaar Neocatechumenale weg in Rome

Op zaterdag 5 mei was er een jubileumbijeenkomst van de Neocatechumenale weg in Rome met paus Franciscus. Kiko Arguello, die in 1964 de Neocatechumenale weg startte, stelde de groepen voor die uit 124 landen naar Rome waren gereisd om deze viering mee te maken. Aansluitend hield de paus een toespraak waarin hij de Neocatechumenale weg aanmoedigde om missionair te blijven: Ga uit, zoals Jezus aan het einde van het evangelie zegt. De paus benadrukte het belang van de gemeenschap om met anderen samen het evangelie te brengen.

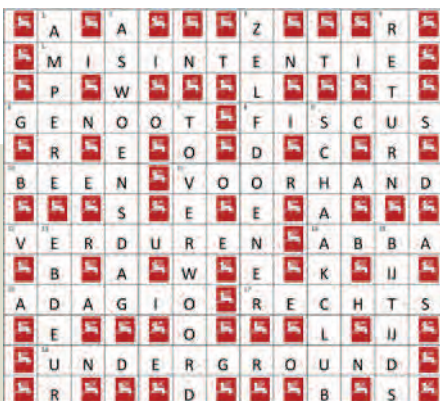

HORIZONTAAL

- 5 Rijdt de Sint hierin als het glad is?
- 6 De optocht staat in de rij
- 8 Opnieuw geproduceerd in Engeland
- 10 Kabel in de omroep
- 11 Als die overeind staan, heeft u geen goed gevoel
- 12 Dit moet u doen met dit cryptogram
- 14 Uitglippen over een kledingstuk?
- 16 Hij legt het vast
- 17 Op de kant van een grappenmaker zie je een vis
- 18 Geen taak voor meisjes

VERTICAAL

- 1 Onrustig dier
- 2 Engelse wind door jouw hoofd levert ideeën op
- 3 Kabouter met een huisdier?
- 4 Plaats van vechtersbazen?
- 7 Doorgaan tot deze laatste lijn
- 9 Dit orgaan heeft je een poets gebakken
- 13 Goedkoop visje?
- 15 Ierse bijl is oosters?

De volgende winnaars zijn uit de goede inzendingen geloot. Van harte gefeliciteerd met uw prijs:

- Mevr. C. ter Schure (Badhoevendorp)
- P. Schneider (Wognum)
- Dhr. W.F.J. Pijnaker (Sparndam)

Stuur uw oplossing o.v.v. naam en adres vóór 10 juli 2018 naar de redactie van *SamenKerk*, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. Of mail uw oplossing naar: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Shalom!

In de voetstappen van Jezus...

Lopen waar Jezus gelopen heeft?
De stilte van de woestijn beleven? Het imposante van Massada ontdekken?
De Geboortekerk in Bethlehem en de Grafkerk in Jeruzalem ervaren?
Beleef, ervaar, voel en bezoek de hoogtepunten in dit fascinerende land Israël, dat wij kennen uit vele Bijbelverhalen.

In november organiseert reisorganisatie VNB de Nederlandse Dagen in het Heilig Land. Naar verwachting nemen hier tussen de achthonderd en duizend pelgrims aan deel.

Ook vanuit onze omgeving. De Nederlandse Dagen 2018 zijn een vervolg van de Nederlandse Dag in 2016 in

Rome tijdens het Heilig Jaar, waaraan toen tweeduizend Nederlanders deelnamen van wie 129 pelgrims uit ons bisdom. Het thema voor de komende Nederlandse Dagen is *shalom*, Hebreeuws voor 'vrede', *salam* in het Arabisch.

Een bedevaart naar het Heilig Land is een reis naar het hart van ons geloof, naar de voetstappen van Jezus zelf. En dus ook een reis naar je eigen hart en je eigen geloof in Jezus. De in de zondagse vieringen voorgelezen Bijbelverhalen krijgen meer kleur en inhoud na een bezoek aan de plekken waar deze verhalen zich hebben afgespeeld. Dat is de ervaring van iedere pelgrim naar het Heilig Land. Een bijbel is dan ook onmisbaar bij deze reis.

Bedevaartprogramma

Van 13 t/m 20 november reizen we door het Heilig Land. Na aankomst gaan we naar het zuiden, naar Beer Sheva,

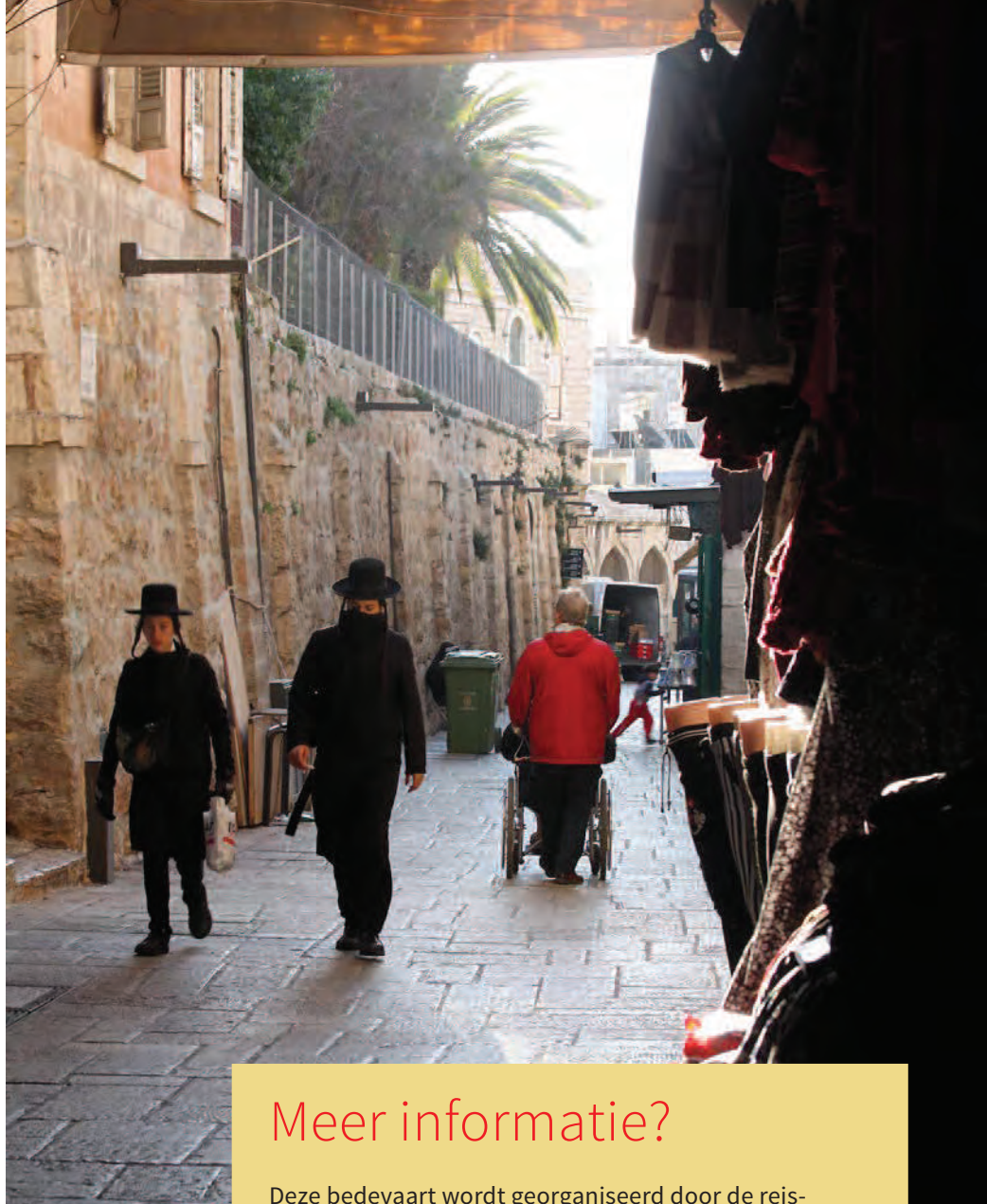
waar we overnachten in de woestijn. Wat betekent de woestijn in de Bijbel? En in ons leven? Op de reis naar het noorden stoppen we bij het indrukwekkende Massada (bekend van de beroemde film), waar in 73 na Chr. een meeslepend drama plaatsvond. Ook bezoeken we Qumran, de vindplaats van de unieke Dode Zeerollen. En als we toch bij de Dode Zee zijn, is er uiteraard tijd om te drijven. Rond het Meer van Galilea, langs de Jordanoever, in Bijbelse plaatsen als Kana, Nazareth, Kafarnaüm, Bethlehem en Jeruzalem treden we in de voetsporen van Jezus zelf. Telkens lopen we tegen de persoon van Jezus aan, wat Hij deed en wat Hij zei. En dus ook: wat Hij voor ons deed en wat Hij ons te zeggen heeft. De laatste dag van onze reis bezoeken we in Jeruzalem de (voor joden belangrijke) Klaagmuur en de (ook voor moslims belangrijke) Tempelberg.

Tijdens deze reis willen we Jezus ontmoeten als vredebrenger voor ieder van ons

Nederlandse Dagen

Op drie momenten zijn we samen met alle Nederlandse pelgrims tijdens de Nederlandse Dagen. Het eerste moment is een Eucharistie in de openlucht op de Berg van de Zaligsprekingen. Ieder viert, verspreid over de berg, de eucharistie met dezelfde liturgie, lezingen, liederen en gebeden. Aan het eind van de middag verzamelen we ons in de Basiliek van de Aankondiging in Nazareth voor een Mariavespers. Het tweede moment is aan de oever van de Jordaan bij Qasr El Yahud. Dat is de plaats waar Jezus gedoopt werd. Samen belijden we daar ons geloof.

Meer informatie?

Deze bedevaart wordt georganiseerd door de reisorganisatie VNB (www.vnb.nl) onder nummer IS1822. De reisleiders zijn: Dea Broersen (06-25021417; dea.broersen@gmail.com); pastoor Eugène Jongerden (06-51265724; ejongerden68@hotmail.com); pastoor Eric van Teijlingen (06-13716464; pastoor.van.teijlingen@gmail.com).

De derde gelegenheid is op de zondag in Bethlehem, waar we eucharistie vieren. Mogelijk wordt deze viering die zondag bij de KRO uitgezonden. *Shalom/Salam* is als thema voor deze reis gekozen omdat deze regio in het Midden-Oosten veel spanningen en conflicten kent, maar ook vele initiatieven om mensen over ras en religie bijeen te brengen. Daarnaast willen we tijdens deze reis Jezus ontmoeten als vredebrenger voor ieder van ons, voor onze Kerk en voor de wereld. Een reis om te beleven dus. ■

Eric van Teijlingen

Op vrijdag 15 juni (15.00-17.00 uur) is er een informatiemiddag in de H. Agathakerk (Breedstraat 95, Beverwijk). De kerk is goed bereikbaar met de auto of het openbaar vervoer. Aanmelding is niet nodig (maar mag wel).

Bisdombedevaart Assisi en Rome

Van 30 april t/m 5 mei namen bisschop mgr. Jos Punt en hulpbisschop mgr. Jan Hendriks deel aan de bisdombedevaart naar Assisi (zie pag. 6 e.v.). Aansluitend was mgr. Hendriks op 5 mei bij de jubileumbijeenkomst van de Neocatechumenale weg (zie pag. 27).

22 april 50 jaar Sant'Egidio

In 1968 werd in de arme Romeinse wijk Trastevere (nu een hip stadsdeel) door enkele jongeren de organisatie Sant'Egidio opgericht. Leden komen geregeld samen voor het gebed en knopen vriendschap aan met de armen van de eigen stad. Op 22 april werd het vijftigjarig bestaan van Sant'Egidio gevierd in de Mozes- en Aäronkerk (Amsterdam). Dat gebeurde met interviews en tweegesprekken geleid door Leo Fijen over de betekenis van Sant'Egidio voor de Kerk, voor de stad en de wereld met onder meer oud-minister Bert Koenders en Hilde Kieboom (leidster Sant'Egidio België en Nederland), diaken Colm Dekker en hulpbisschop Hendriks. Aansluitend was een heilige Mis waarin bisschop Jean Pierre Delville van Luik (België) hoofdcelebrant was en de rector van de kerk, mgr. Joop Stam (oud-deken van Amsterdam), en abt Gerard Mathijssen van de Abdij van Egmond concelebreerden.

Processie in Amsterdam en Laren

Op zondag 3 juni, het hoogfeest van het H. Sacrament, is mgr. Punt voorgegaan in de mis en aansluitende sacramentsprocessie in Amsterdam. Mgr. Hendriks is hoofdcelebrant tijdens de mis en de processie in Laren, ter ere van het patroonsfeest van de geboorte van Johannes de Doper. Dit jaar valt dit feest op de eigenlijke dag, 24 juni.

Een greep uit de activiteiten en agenda van de beide bisschoppen. Meer op de website van het bisdom www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl en op www.arsacal.nl.

6 mei Mirakelviering Alkmaar

Net als Amsterdam en Bergen (NH) was ook Alkmaar in de middeleeuwen mirakelstad. De Reformatie maakte een einde aan deze devotie. Een relikwijn van het Bloedwonder van Alkmaar wordt tegenwoordig bewaard in de Sint-Laurentiuskerk in het centrum van de stad. Vanwege het 500-jarig jubileum van de Grote- of Sint-Laurentiuskerk, de voormalige katholieke kerk van Alkmaar, werd op zondag 6 mei weer de eucharistie gevierd in deze kerk, waar in 1429 het mirakel plaats vond. Bisschop mgr. Punt was hoofdcelebrant en mgr. Hendriks verzorgde de homilie.

Gebedsdag Vrouwe van alle Volkeren

Op het hoogfeest van Pinksteren werd in de RAI in Amsterdam de jaarlijkse gebedsdag ter ere van de Vrouwe van alle Volkeren gehouden. Ruim 600 gelovigen waren hierbij aanwezig. Mgr. Punt was hoofdcelebrant in de feestelijke ochtendviering en mgr. Hendriks ging voor in het afsluitende lof aan het einde van de dag.

God is JONG

Hoe ziet God eruit volgens jou? En wat vind je van de kerk? Zomaar twee vragen die jongeren en ouderen elkaar kunnen stellen op school, op het werk of in het verzorgingshuis. Het zijn wellicht niet de alledaagse vragen die passen in het rijtje van het weer, de gezondheid en de nieuwtjes. Toch worden ze door iedereen wel eens gesteld. “Geloof jij in God” vraagt een collega? Of: “Wat vind jij van kerk en geloven” vraagt een klasgenoot bij de godsdienstles. “Hoe ziet God eruit? Als een oude man met een baard op een wolk?”

Foto: Jochem Oor

“God is jong” was een van de antwoorden die in Rome te horen viel, waar 340 jongeren uit de hele wereld eind maart 2018 waren uitgenodigd om in het Vaticaan samen te praten over actuele thema's als voorbereiding op de jongerensynode van oktober. Er was een echte presynode georganiseerd, die qua opzet hetzelfde was als een gewone bisschoppensynode, maar dit keer waren er geen honderden bisschoppen maar jongeren die hun stem lieten horen. Namens Nederland was Danny Hakvoort afgevaardigd. Paus Franciscus gaf de aftrap voor de presynode in Rome. Zijn boodschap was: “Jullie mogen meepraten,

laat zien wie jullie zijn en vertel wat er echt leeft in jullie harten.” In een week tijd werden drie grote thema’s besproken. Het begon met het onderwerp ‘jongeren en je persoonlijke leven’, met vragen zoals ‘hoe vorm je identiteit, wat zijn je dromen?’ Maar ook de leefwereld was een thema: jongeren en de wereld – wat geloof je? Hoe sta je in de media, hoe gebruik je de media? En tot slot het thema ‘jongeren en de Kerk’ over de vraag waar de Kerk aanwezig moet zijn? De uitkomsten van de gesprekken werden verzameld in een document als voorbereiding op de synode van oktober 2018.

God is jong

Wellicht is het verrassend dat de uitspraak ‘God is jong’ niet van een van de jongeren kwam, maar van Paus Franciscus zelf. Onlangs is een boek verschenen met de titel *Dio è giovane* (God is jong). Dit boek is een interview met de paus, eveneens bedoeld als voorbereiding op de jongerensynode van oktober aanstaande, met allerlei vragen en thema’s die met jongeren te maken hebben. Maar het meest opmerkelijke is wellicht dit verrassende beeld van God: “God is dus degene die alle dingen voortdurend vernieuwt, want Hij is altijd nieuw: God is jong! God is de Eeuwige die geen tijd heeft, maar in staat is zichzelf te vernieuwen, voortdurend te verjongen en alles te verjongen. Kenmerken van jongeren zijn ook kenmerken van God. Hij is jong omdat ‘Hij alles in beweging brengt’ en omdat Hij van nieuwigheden houdt; omdat Hij verbazing oproept en zich van verbazing houdt; omdat Hij zichzelf onthult, geopenbaard heeft en van ons dromen houdt; omdat Hij sterk en enthousiast is; omdat Hij relaties opbouwt en ons vraagt hetzelfde te doen, omdat Hij sociaal is”, aldus Franciscus.

In oktober 2018 is in Vaticaanstad (Rome) een Bisschoppensynode over het thema ‘Jongeren, geloof en onderscheiding van roeping’. Dit thema is gekozen naar aanleiding van de uitkomsten van de bisschoppensynodes van 2014 en 2015 over het gezin. Mgr. Rob Mutsaerts, hulpbisschop van Den Bosch, neemt namens de Nederlandse bisschoppen deel.

Alle jongeren, gelovig en ongelovig

Met een open blik wil paus Franciscus hieraan beginnen. Een van de redenen om jongeren uit allerlei windstreken en achtergronden te ontmoeten en om advies te vragen is omdat paus Franciscus jongeren ziet als profeten om de Kerk te blijven vernieuwen. Franciscus: “Het is een bisschoppensynode, maar hij moet ten dienste staan van

God is jong omdat ‘Hij alles in beweging brengt’ en omdat hij van nieuwigheden houdt

alle jongeren, gelovig en niet-gelovig. We mogen geen verschil maken die de dialoog uitsluit: als ik zeg dat het over alle jongeren gaat, bedoel ik ook alle. Ben je jong? Praat maar, wij zijn hier om te luisteren.” De paus wil dat de synode een synode is van en voor jongeren. Er moet niet alleen gesproken worden over jongeren, maar het

moet een synode zijn waarin zij zelf aan het woord kunnen komen, waarin hun vragen gehoord worden. De paus richt zich daarbij op alle jongeren, de gelovige en kerkbetrokken jongeren, de agnostische, de lauw gelovige jongere, de kerkverlater. Allemaal hebben zij iets te vertellen aan de andere jongeren, de Kerk, de priesters, religieuzen, bisschoppen en de paus. Vertel het en wij luisteren, was in het kort de pauselijke boodschap.

WJD'19

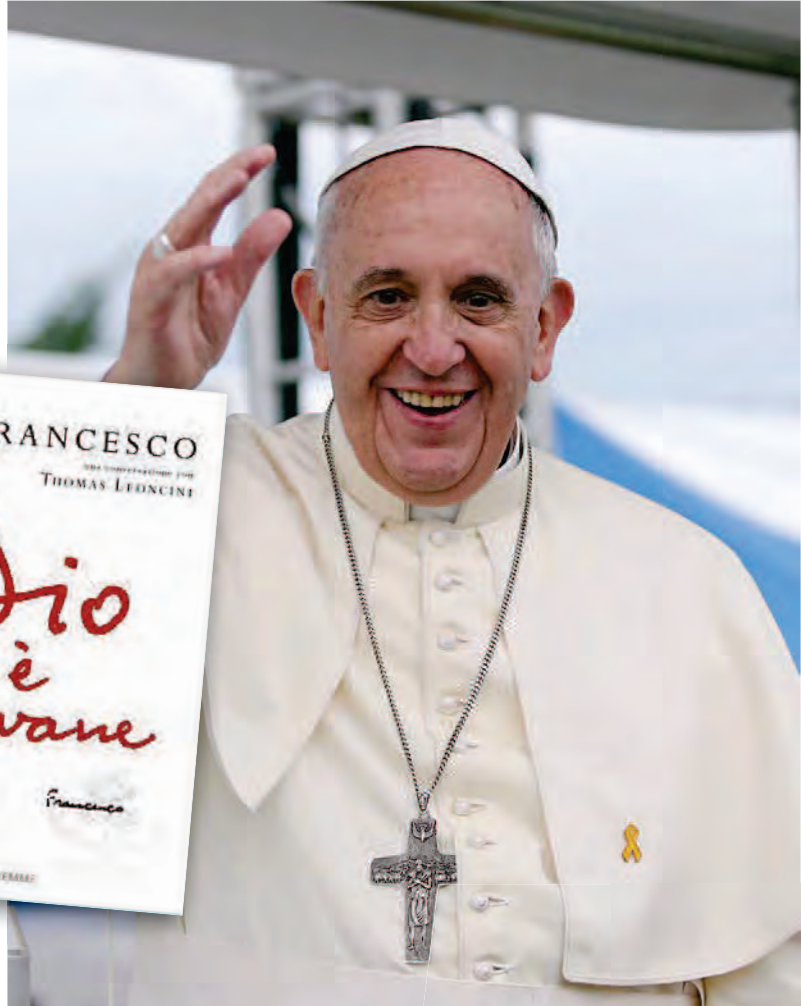
De nieuwe input voor de synode – aan de ene kant de frisse blik van een buitenstaander en aan de andere kant de trouw en het geloof van de betrokken gelovigen – lijkt een veelbelovende combinatie te worden. Het is volgens

de paus één van de projecten in het bewustwordingsproces, waarmee de paus jongeren wil laten bijdragen aan de Kerk van nu en de toekomst. De uitkomst van de synode laat nog op zich wachten. De richting voor de aankomende jaren is bekend. Zo heeft de paus het thema van de Wereldjongerendagen in Panama bekend gemaakt: *Discover your identity*, waarbij het onderscheiden en de roeping centraal staan. Zo is er naast een presynode en de 'echte' synode in oktober ook sprake van een 'vervolgsynode' met een miljoen jongeren in Panama. Kortom, wordt vervolgd. ■

Maurice Lagemaat

Meer informatie over jongeren en Kerk:
www.jongkatholiek.nl
wjd.jongkatholiek.nl (over de Wereldjongerendagen in Panama in januari 2019)

VAN ONDEROP

In april en mei deden in bijna alle geloofsgemeenschappen in ons bisdom weer vele kinderen hun eerste heilige Communie. Een feestelijke dag voor de communicanten en voor de hele parochie. Toch ook altijd weer een spannende dag voor de kinderen, en hun ouders natuurlijk, en misschien ook wel voor de parochiepriester... En deze maanden rond Pasen en Pinksteren is bij uitstek ook de periode van de vormselvieringen. Ook dit voorjaar hebben weer tientallen tieners dit sacrament ontvangen in een inspirerende viering. In alle parochiebladen lezen we diverse leuke verslagen (vaak met mooie foto's) van deze parochiële festiviteiten. ■

Het gebed van de vijf vingers van de paus

In parochieblad **Zaancirkel** (van *katholiekzaanstreekzuid.nl*) het zogeheten gebed van de vijf vingers, de hand, van paus Franciscus. Dit gebed heeft onze paus een keer als suggestie gedaan in een boekje dat op een zondagochtend tijdens het angelusgebed op het Sint-Pietersplein werd uitgedeeld. Je hand als hulp voor je gebed. Typisch onze paus.

De duim, de vinger meest dicht bij u: Dus, beginnen te bidden voor degenen die u het meest nabij zijn. Dat zijn de personen die mogelijk het meest terugkomen in onze herinneringen. Bidden voor de mensen die u geliefd zijn is een 'zachte plicht'.

Daarna de wijsvinger:

Bidst voor degenen die onderwijzen, die zich bezighouden met de opvoeding en de medische zorgen: voor de leerkrachten, de professoren, de dokters en de priesters (de catechisten). Zij hebben steun en wijsheid nodig opdat zij de rechte weg zouden kunnen tonen aan de anderen.

De vinger die volgt is de middelvinger (de langste):

Deze doet ons denken aan onze regeringsleiders. Bidt voor hen, voor hen die het land besturen, voor de ondernemers en voor de beheerders. Zij zijn het die de toekomst van ons land bepalen en die een belangrijke rol spelen bij de vorming van de publieke opinie. Zij hebben de hulp van God nodig.

De vierde vinger is de ringvinger:

Misschien verrassend, maar de ringvinger is de zwakste vinger. En elke pianoleraar kan dit bevestigen. Deze vinger herinnert ons te bidden voor de zwakken, voor degenen die veel problemen moeten oplossen of die beproefd worden door een ziekte. Zij hebben uw gebed nodig, dag en nacht. We worden ook uitgenodigd te bidden voor de huwelijken (denk aan de ring..).

En ten slotte is er onze pink:

De kleinste van alle vingers, zo klein als wij ons moeten houden voor God en voor de anderen. Zoals de Bijbel zegt: 'De laatsten zullen de eersten zijn'. De kleine vinger is er om ons eraan te herinneren dat we voor onszelf moeten bidden. Dat is dan nadat wij voor de vier andere groepen gebeden hebben, dat we ons eigen gebed bidden. ■

Feest in Egmond-Binnen

De samenwerkende parochies van **Heiloo, Egmond, Akersloot** vermelden in hun parochieblad **In zijn Geest**, dat op zondag 1 juli om 10.00 uur het Adelbertusfeest weer gevierd zal worden op de Adelbertusakker in Egmond-Binnen. Vernoemd naar de heilige Adelbert die in de vroege Middeleeuwen in deze streek het geloof kwam brengen. Hij werd begraven op deze akker. Later werd Adelbert herbegraven in de kapel van de nabij gelegen abdij. Op de plek van zijn graf ontsprong een waterbron, die geneeskrachtig bleek. Voor de viering is iedereen welkom. Er zijn stoelen maar zelf eentje meenemen is een tip. En... "hoe het weer ook zal zijn: de viering gaat altijd door!". ■

Volharden in gebed

HH. Martelaren van Gorcum Brielle

Nationale Bedevaart

7 juli 2018

De Rik 5, 3232 LA Brielle

- 11.00 uur: Pontificale eucharistieviering,
hoofdcelebrant Mgr. J. van den Hende
Muzikale begeleiding: Koor Canticum Novum
(St. Agathakerk Lisse) o.l.v. dirigent Fabian
Haggenburg en organist Johan Akerboom
- 13.30 uur: Rozenkransgebed en parallel Jongerenprogramma
- 14.30 uur: Kruisweg
- 15.30 uur: Vespers en Processie met pelgrimszegen

Te bereiken via
speciale busdienst:
Via Kathedraal
Mathenesserlaan 305
te Rotterdam naar
C.S. Rotterdam naar
Brielle en terug.

Informatie
bij Bisdom Rotterdam
T: 010 - 281 51 71

In juli en augustus
dagelijks open van
13.00 - 17.00 uur.

Dinsdag en donderdag:
16.00 uur eucharistieviering
met biechtgelegenheid
van 15.15 - 15.45 uur.

www.martelarevangorcum.nl
www.bisdomrotterdam.nl